

บทบาทอาจารย์ในการดูแลช่วยเหลือนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในภาคใต้¹

Roles of Teachers in Helping and Supporting Disabled University Students: A Case Study of a Rajabhat University in the South of Thailand

กรุณา แดงสุวรรณ (Karuna Daengsuwan)²
สุชาสินี บุญญาพิทักษ์ (Suthasinee Boonyaphithak)³

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของบทความนี้เพื่อศึกษาบทบาทอาจารย์ในการดูแลช่วยเหลือนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นบทบาทอาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมที่มีนักศึกษาพิการเรียนร่วมกับนักศึกษาปกติ ผ่านมุมมองความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการ ของผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นและบกพร่องทางการได้ยินที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในภาคใต้และศิษย์เก่าที่บกพร่องทางการเห็น รวมทั้งสิ้น 22 คน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสนทนาแบบกึ่งมีโครงสร้าง ทั้งเจาะลึกเป็นรายบุคคล และจัดสนทนากลุ่มแบบเจาะจง โดยใช้ล่ามภาษามือสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพิการมีความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการจากอาจารย์ผู้สอนโดยเน้นบทบาท 8 ด้านคือ บทบาทผู้จัดการเรียนรู้ บทบาทผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ บทบาทการส่งเสริมการปรับตัวและการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน บทบาทการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บทบาทการเป็นผู้ปกป้องรักษาสีทธิ บทบาทการส่งเสริมเพื่อก้าวสู่อาชีพ บทบาทผู้พัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา และบทบาทการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม มุมมองของนักศึกษาพิการเหล่านั้น นอกจากเป็นความท้าทายต่ออาจารย์ผู้สอนแล้ว หากยังสะท้อนระบบการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อท้องถิ่นอีกด้วย

คำสำคัญ : บทบาทอาจารย์ การดูแลช่วยเหลือ นักศึกษาพิการ สถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น

¹ ส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การดูแลช่วยเหลือนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น : ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในภาคใต้ ได้รับทุนอุดหนุนจาก สถาบันส่งเสริมสุขภาพคนพิการ (สสพ.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

³ อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

Abstract

This study aimed to examine roles of teachers in helping and supporting disabled University students through the focus of the roles of teachers in teaching and learning management of a mixed class of typical and disabled students. The study was investigated through needs and supports of 22 current and former students with visual defects and hearing defects in a Rajabhat University in the South of Thailand. The study was qualitative research. The data was collected by a semi structured one-to-one interview and a semi structure group interview. A sign language interpreter was employed to help with the interview with students with hearing defects. The findings revealed that disabled students wanted supports from the teacher in eight roles: teaching and learning, advising, supporting adjustment and learning to live with others, motivating achievement, guarding student rights, career advising, developing higher education curriculum, and creating knowledge and innovation. The views of disabled students were not only challenging for the teachers, but also reflected education management of a local university for disabled students.

Keywords : roles of teachers, help and support, disabled students, local university

บทนำ

การศึกษาเป็นพลังสำคัญที่สุดของชาติ ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน (All for education) เพื่อการศึกษาสำหรับคนทั้งหมด (Education for all) ที่ไม่ทอดทิ้งใครไว้เบื้องหลัง (no one left behind)

คำกล่าวข้างต้นกระตุ้นเตือนให้ระลึกถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของคนทุกคนโดยไม่กีดกันหรือแบ่งแยก เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่หมายรวมการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา

อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการเพื่อให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542: 4) สอดรับกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทยที่บัญญัติรับรองสิทธิในการได้รับการศึกษาของคนพิการ โดยมาตรา 49 วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า “...ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น” (สุรรัตน์ ประจักษ์ปัจฉิม, 2551: 33)

การศึกษาสำหรับผู้พิการมีความชัดเจนมากขึ้นเมื่อรัฐได้ตราพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นการเน้นย้ำถึงเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ สำหรับระดับอุดมศึกษาได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาทุกสังกัดมีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551, 2551: 2-4)

นอกจากนั้น ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552 ยังได้กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้พิการในระหว่างการศึกษาโดยให้สถาบันอุดมศึกษาจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาแต่ละบุคคล รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามความเหมาะสม

กฎหมายฉบับต่างๆ ดังกล่าวเปรียบเสมือนแสงทองส่องเส้นทางการศึกษาแก่ผู้พิการพร้อมกับเปิดประตูสถาบันอุดมศึกษาเพื่อต้อนรับและให้การสนับสนุนในระหว่างการศึกษาด้วย อย่างไรก็ตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ในแนวทางปฏิบัติ การอุดมศึกษาเพื่อผู้พิการยังขาดความพร้อมและมีอุปสรรคอยู่มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบและกลไกภายในไม่ได้ออกแบบมาเพื่อนักศึกษาพิการ อีกทั้งความรู้สึก เช่น ทัศนคติ ความเข้าใจหรือการตัดสินคุณค่าจากรูปลักษณ์ของนักศึกษาพิการ ของบุคลากรในสถาบันที่สื่อออกมาให้นักศึกษาพิการได้รับรู้จนแสดงถึงความไม่เท่าเทียมกันในการให้คุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ ทำให้ความพิการเป็นทั้งข้อจำกัด เป็นอุปสรรคในการเรียนและการใช้ชีวิตนอกห้องเรียน นักศึกษาพิการบางส่วนจึงถูกทิ้งไว้ข้างหลังจนไม่อาจก้าวขึ้นมาเคียงบ่าเคียงไหล่กับนักศึกษาที่มีร่างกายปกติ

บางคนต้องออกกลางคัน บางคนสำเร็จการศึกษาช้ากว่ากำหนด แม้จะมีนักศึกษาพิการบางส่วนที่พ้นฝ่าถึงเส้นชัย แต่ยังไม่อาจมั่นใจได้ว่า บัณฑิตที่ผ่านการบ่มเพาะความเจริญงอกงามเหล่านั้นสามารถใช้ชีวิต ทั้งการดำรงชีวิตอิสระและการอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลายด้วยความเข้าใจ เป็นทั้งผู้พึ่งพาและเกื้อกูลผู้อื่นตามสมควร หรือเป็นเพียงผู้จบการศึกษาที่ผ่านกระบวนการที่ลุ่มๆ ดอนๆ ของการศึกษาระดับอุดมศึกษา

คนพิการส่วนใหญ่อยู่ในชนบทและมีฐานะยากจน สถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นจึงเป็นที่ซึ่งคนพิการเหล่านั้นสามารถเข้าถึงได้ บุคคลที่เป็นกำลังหลักในการพัฒนานักศึกษาพิการตั้งแต่ก้าวแรกจนสำเร็จการศึกษาอย่างสง่างามตามศักยภาพคืออาจารย์ ดังนั้นอาจารย์จึงต้องมีปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาพิการอย่างเหมาะสมทั้งในและนอกห้องเรียน สามารถก้าวข้ามการตัดสินค่าทางสังคมจากรูปลักษณ์ภายนอกสู่การให้คุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ที่มีความสามารถและมีความงดงามจากภายใน

บทความนี้มุ่งนำเสนอบทบาทอาจารย์ในการดูแลช่วยเหลือนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษากรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในภาคใต้ คือ บทบาทผู้จัดการเรียนรู้ บทบาทผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ บทบาทการส่งเสริมการปรับตัว บทบาทการสร้างแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ บทบาทการเป็นผู้ปกป้องรักษาสีทธิ บทบาทการส่งเสริมเพื่อก้าวสู่อาชีพ บทบาทผู้พัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา และบทบาทการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม ซึ่งเป็นข้อค้นพบหนึ่งที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การดูแลช่วยเหลือนักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา ท้องถิ่น : ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในภาคใต้ ผลจากการค้นพบจะส่งเสริมให้อาจารย์ได้ปรับตัว พัฒนารูปแบบและปฏิบัติตนต่อนักศึกษาพิการด้วยความเข้าใจและเข้าถึง ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของการอุดมศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นการเพาะปลูกเมล็ดพันธุ์แห่งความดีงามของการศึกษาสำหรับคนทั้งมวลที่ไม่ทอดทิ้งผู้ใดไว้เบื้องหลังอย่างแท้จริง

วิธีการศึกษา

บทความนี้เน้นศึกษาบทบาทอาจารย์ผู้จัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม (Inclusion) ที่มีนักศึกษาพิการเรียนร่วมกับนักศึกษาปกติ ผ่านมุมมองความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการ ของผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็นและมีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่ศึกษาในคณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-5 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2554 มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในภาคใต้ และศิษย์เก่าที่มีความบกพร่องทางการเห็น ของคณะครุศาสตร์ที่เคยศึกษาในสถาบันแห่งนั้น รวมทั้งสิ้น 22 คน

ระเบียบวิธีการวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสนทนาแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi - structured conversation) ทั้งเจาะลึกเป็นรายบุคคล และการจัดสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus group discussion) เป็นการจัดสนทนากลุ่มตามประเภทของความพิการ โดยประเภทของความพิการที่มีนักศึกษาจำนวนมาก ใช้ชั้นปีเป็นตัวแบ่งในการจัดสนทนากลุ่มแต่ละครั้ง และใช้ล่ามภาษามือสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแนวคำถามที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า แนวคำถามประกอบด้วย 4 ส่วน ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) คำถามเกริ่นนำ เป็นคำถามเพื่อเปิดประเด็นการสนทนาและเชื่อมโยงสู่คำถามหลัก เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปในด้านการเรียน กิจกรรมพัฒนานักศึกษาและการใช้ชีวิตในสถาบันอุดมศึกษา 2) คำถามหลัก (Main question) เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการของนักศึกษาพิการต่องบหาทในการดูแลช่วยเหลือของอาจารย์และคำถามการได้รับการดูแลช่วยเหลือตามความต้องการนั้น 3) คำถามย่อย (sub question) ในแต่ละคำถามหลักเป็นคำถามที่แตกมาจากคำถามหลักเพื่อให้ได้รายละเอียดที่ชัดเจนขึ้นทั้งในด้านกว้างและด้านลึก 4) คำถามกระตุ้น (Probe question) เป็นคำถามที่เตรียมไว้เพื่อสร้างสถานการณ์หรือเงื่อนไขให้ตอบในกรณีที่ถามคำถามย่อยแล้วไม่ได้คำตอบหรือคำตอบยังไม่ชัดเจน กลุ่มเครือ

หนึ่ง ข้อมูลจากการสนทนาแบบเจาะลึกเป็นรายบุคคลและการจัดสนทนากลุ่มมาจากหลายแหล่ง ทั้งจากนักศึกษาพิการที่อยู่ต่างคณะ ต่างชั้นปี ครอบคลุมทุกประเภทของความพิการ รวมถึงศิษย์เก่าที่มีความบกพร่องทางการเห็น อันเป็นการตรวจสอบเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ตามแนวทางของเทคนิคสามเส้า (Triangulation)

บทบาทอาจารย์ในการดูแลช่วยเหลือนักศึกษาพิการ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่งในภาคใต้

1. บทบาทผู้จัดการเรียนรู้

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในสถาบันอุดมศึกษา นักศึกษาพิการต้องการการดูแลช่วยเหลือจากอาจารย์ในการจัดการเรียนรู้ โดยต้องการให้มีการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน การออกแบบการสอนที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนของนักศึกษาพิการ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาพิการเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

1.1 การเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน

นักศึกษาพิการต้องการให้การจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมเริ่มต้นด้วยการเตรียมความพร้อม โดยการเตรียมความพร้อมของตัวอาจารย์เอง การเตรียมความพร้อมร่วมกัน

ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาพิการ และเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่สนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งการศึกษาแก่นักศึกษาปกติในระดับอุดมศึกษา พบว่าการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาจะช่วยให้มีความพร้อม ความมั่นใจ สามารถเรียนรู้ ได้เร็วขึ้นและส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน (กรุณา แดงสุวรรณ, 2553: 49-50; จุฑามาศ ดอนอ่อนเป้า 2552 หน้า 45; กนิษฐา ปิ่นสุวรรณ วรณา ชนานุภาพไพศาล และ นัทรทอง จารุพิสิฐไพบูลย์ 2552: วรณา ชัยชนะรุ่งเรือง 2551) อย่างไรก็ตามการเตรียมความพร้อมสำหรับนักศึกษาพิการมีความหมายและความสำคัญมากกว่านั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1. การเตรียมความพร้อมของอาจารย์

การศึกษาแบบเรียนรวมนักศึกษาพิการต้องการให้อาจารย์ได้เตรียมความพร้อม โดยสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อนักศึกษาพิการ พร้อมทั้งศึกษาระบบภายในที่ทำหน้าที่สนับสนุน ช่วยเหลือนักศึกษาพิการตลอดจนระบบภายนอกที่สามารถขอรับการสนับสนุนเพื่อนำมาช่วยเหลือ นักศึกษาพิการ

1) การสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อนักศึกษาพิการ

นักศึกษาพิการต้องการให้อาจารย์มีทัศนคติเชิงบวกต่อนักศึกษาพิการก่อนการจัดการเรียนการสอน โดยเห็นว่าทัศนคติเชิงบวกเป็นจุดเริ่มต้นของความเข้าใจและการยอมรับซึ่งนำไปสู่การปรับตัวของอาจารย์และการปรับตัวเข้าหากัน ซึ่งนักศึกษาพิการและคนปกติต้องร่วมมือกันสร้างให้เกิดขึ้นไม่ได้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

"...สถาบันที่เปิดรับนักศึกษาพิการ วิสัยทัศน์แล้วก็ทัศนคติของบุคลากรไม่ว่าผู้บริหาร คณะครูอาจารย์ หรือแม้แต่เจ้าหน้าที่ต้องเปิดรับกลุ่มนักศึกษาพิการให้ได้ด้วย...จะต้องมีการฝึกฝนเพื่อมีทัศนคติเชิงบวกกับ นักศึกษากลุ่มนี้ก่อน เพราะถ้าไม่รู้จักความเป็น นักศึกษาพิการหรือความพิการเลยนี้ การเข้ามาเรียนของนักศึกษาพิการก็จะเป็นไปอย่างลำบาก นานกว่าจะเริ่มปรับตัวได้..."

"...อยากให้คนอื่นเห็นเราเหมือนเค้า และคิดว่าเค้าก็เหมือนเรา นี่คือสิ่งที่ผู้พิการเอง และคนที่มีความบกพร่องทางกาย ปกติต้องช่วยกันปรับ ช่วยกันสร้างวัฒนธรรมใหม่..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

ทัศนคติที่นักศึกษาพิการได้รับจากอาจารย์มี 3 แบบ คือ แบบที่ 1 ทัศนคติเชิงบวก อาจารย์ที่มีทัศนคติเชิงบวกจะมองเห็นความตั้งใจและความพยายามในการศึกษาเล่าเรียน ของนักศึกษาพิการ ให้การยอมรับในความรู้ความสามารถด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาพิการ เหมือนกับนักศึกษาไม่พิการ อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าอาจารย์ที่มีทัศนคติเชิงบวก

จะมีความเข้าใจในความต้องการจำเป็นอันเนื่องมาจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย หรือสามารถตอบสนองความต้องการจำเป็นและมีปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาพิการได้อย่างเหมาะสม แบบที่ 2 ทักษคติเชิงลบ อาจารย์จะมองเห็นความพิการเป็นความด้อยหรือเป็นปมด้อย ทั้งความด้อยทางด้านร่างกายและความด้อยในศักยภาพด้านการเรียนที่สร้างความยุ่งยาก เป็นภาระและทำความหนักใจให้แก่อาจารย์ โดยตอบสนองหรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อนักศึกษาพิการไปในทิศทางเดียวกับการมอง ซึ่งได้สร้างความท้อแท้ในการเรียนให้กับนักศึกษาพิการ แบบสุดท้ายคือทัศนคติแบบเวทนานิยม อาจารย์จะให้ความสงสารเห็นใจ มักใจดีให้สิทธิพิเศษให้การลดหย่อนที่ไม่จำเป็น นักศึกษาพิการเห็นว่าอาจารย์ที่มีทัศนคติเชิงบวกมีอยู่พอสมควรและความเข้าใจจากอาจารย์กลุ่มนี้มีความสำคัญต่อการเรียนของตน ส่วนทัศนคติเชิงลบและเวทนานิยมส่งผลทางลบต่อนักศึกษาพิการทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งอาจรุนแรงจนไม่สามารถอยู่ในระบบได้จนสำเร็จการศึกษา และตั้งข้อสังเกตว่าสถาบันเปิดรับนักศึกษาพิการมาแล้วระยะหนึ่งแต่ทัศนคติของอาจารย์ต่อนักศึกษาพิการยังไม่เป็นไปในทางบวกเท่าที่ควร

"...อาจารย์ที่เข้าใจเรายอมรับในความสามารถของเราก็มี ไม่งั้นก็คงอยู่ยากอยู่ไม่ได้..."

"...ทราบว่ามีการประชุมครูในแต่ละเทอมก่อนสอนนักศึกษาพิการ แต่อาจารย์บางท่านก็ไม่เข้าประชุม อาจเป็นเพราะไม่ให้ความสำคัญ..."

"...ก็แปลกใจ ที่นี้มีนักเรียนพิการมาเรียนหลายรุ่นแล้ว แต่อาจารย์บางคนยังมีทัศนคติแคบอยู่ ยังไม่เปิดใจกันซักที่ไม่เข้าใจ ถ้าเป็นรุ่นแรกจะไม่แปลกใจเลย..."

"...ปัญหาที่ทำให้ท้อแท้ที่สุดในการเรียนที่นี้ก็คือ เจตคติของอาจารย์ พิจารณาจะเรียนยังไง พิจารณาทำอะไรได้บ้าง พิจารณาทำแค่นี้แล้วกันหรือทำได้แค่นี้ก็ดีแล้ว บางที่ตั้งธงไว้ก่อนเลยว่าเราทำไม่ได้..."

"...เวทนานิยมของอาจารย์ทำให้การวัดไม่ตรง ไม่ได้ความจริงที่นำไปชี้ว่าเราอยู่ตรงจุดไหนเมื่อเทียบกับคนอื่น ที่ได้ยินบ่อย ๆ คือ ได้แค่นี้ก็ดีแล้วเก่งมากแล้วสำหรับเธอ ไม่อยากฟังไม่อยากได้ยินคำพูดแบบนี้เลยจริง ๆ ควรเอามาตรฐานเป็นตัวตั้งแล้วเอาเราไปเทียบกับมาตรฐาน แม้ผลการวัดจะออกมาว่าเราอยู่ต่ำกว่าเพื่อนทุกครั้งก็พอจะรับได้ ที่สำคัญมันทำให้เรารู้ความจริง..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

2) การศึกษาระบบที่สนับสนุนช่วยเหลือนักศึกษาพิการ

นักศึกษาพิการต้องการให้อาจารย์ได้ศึกษาระบบที่สนับสนุนช่วยเหลือนักศึกษาพิการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อทราบว่ามีหน่วยงานใดที่ทำหน้าที่ดังกล่าว ทำใน

ลักษณะใด มีขีดความสามารถและข้อจำกัดอย่างไร ความรู้ดังกล่าวทำให้อาจารย์ออกแบบการจัดการเรียนการสอนการประเมินผลและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาพิการได้อย่างสอดคล้องกับระบบที่มีอยู่ ทั้งต้องการให้อาจารย์ค้นหาการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และประสานให้การช่วยเหลือนั้นมาถึงนักศึกษาพิการ

"...ล่ำมไม่พอเอาไม่ทัน...กับล่ำมบางคนไม่ต้องนึกไปถึงการแปลในห้องเรียน คุณกันก็ไม่ค่อยเข้าใจแล้ว..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...อาจารย์จะรู้มัยว่าหนังสือเสียงไม่เคยมีในห้องสมุดที่นี่ การทำรายงานเราค้นกันยังไม่ได้ข้อมูลมายังไง ลำบากยังงี้ใช้เงินเท่าไรกว่าจะได้มา..."

"...เค้า (สถาบันการศึกษาอื่น)เปิดรับความช่วยเหลือจากที่อื่นหรือไม่ก็หาช่องทางในการแสวงหาความช่วยเหลือจากข้างนอกเพื่อสนับสนุนอุปกรณ์พวกนี้ เค้าก็ไม่ได้มีอุปกรณ์ให้เยอะ แต่เค้าได้จากข้างนอก เช่น เด็กตาจะได้รับแจกสมาร์ตโฟนที่ข้างนอกให้มา อุปกรณ์นี้ทำได้มากกว่าการติดต่อสื่อสาร สามารถใช้โปรแกรมประยุกต์ต่างๆ ถ้าเป็นสายภาษาก็มีตัวช่วยเป็น dictionary เด็กตาทุกคนไม่สามารถซื้อ talking dict คนละเครื่องได้ เครื่องราคาถูกก็ใช้งานไม่ได้ เพราะมันไม่ขึ้นเสียง ที่มีเสียงก็ราคาอีกระดับนึง..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

นักศึกษาพิการได้รับการตอบสนองความต้องการในบทบาทนี้ เช่น การขอรับบริการจากงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ (Disability Support Services: DSS) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้โดยขอล่ามภาษามือไปร่วมในการศึกษาดูงานหรือทำกิจกรรมนอกสถานที่ แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ได้ได้รับการตอบสนองความต้องการจากการปฏิบัติของอาจารย์ เช่น ภาษามือจากล่ามบางคนที่มีการแปลเนื้อหาการบรรยายของอาจารย์ยังไม่ชัดเจนพอให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ครอบคลุมซึ่งอาจารย์ไม่ได้เตรียมความพร้อมร่วมกันกับล่าม หรือการไม่ประสานความเข้าใจร่วมกันระหว่างอาจารย์กับบุคลากรที่ทำหน้าที่ผลิตสื่อหนังสืออักษรเบรลล์ ทำให้นักศึกษาพิการขาดสื่อประมาทนี้เพื่อการเรียนรู้ ทั้งยังไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือใด ๆ จากภายนอกที่อาจารย์อาจเป็นสื่อกลางหรือเป็นต้นเรื่องเพื่อการช่วยเหลือนักศึกษาพิการ

"...ไปทัศนศึกษาอาจารย์ให้ล่ามไปด้วย...ทำให้ทราบข้อมูล ทราบการประชาสัมพันธ์ทุกขั้นตอน..."

"...ก่อนสอนอาจารย์ควรคุยกับล่ามก่อนว่าจะสอนเนื้อหาอะไรบ้าง ล่ามจะได้เตรียมตัวเพื่อมาทำความเข้าใจให้เด็ก และตอนแปลในห้องเรียนล่ามจะแปลได้ดี..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...บางครั้ง อาจารย์เอาเอกสารมาให้ DSS แล้วมันเยอะเกิน เจ้าหน้าที่ทำสื่ออักษรเบรลล์ มีอยู่คนเดียว แล้วต้องทำงานภายในของสถาบันด้วยทำให้คนอื่นด้วย ก็ทำไมทัน อาจารย์ท่าน เอาหนังสือไปตั้งบู๊ป บอกว่า เดี่ยวจะมาเอาอาทิตย์หน้าอะไรอย่างนี้พี่เค้าทำไมทัน ก็เลย ไม่ค่อยได้ใช้หนังสืออักษรเบรลล์ซักเท่าไร..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

1.2.2. การเตรียมความพร้อมร่วมกัน

นักศึกษาพิการต้องการการเตรียมความพร้อมร่วมกันก่อนเรียน อันเป็นโอกาสบอกเล่าความต้องการจำเป็นรวมถึงข้อมูลอื่นๆ เช่น ปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับความพิการ การใช้ยาและอุปกรณ์ที่จำเป็น การพบแพทย์ตามนัดเป็นระยะ เป็นต้น ส่วนอาจารย์ก็จะได้ข้อมูลที่ต้องการจากนักศึกษาพิการเพื่อมาวางแผนจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม นอกจากนี้ยังต้องการแลกเปลี่ยนที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มช่องทางในการสื่อสารกับอาจารย์และต้องการให้อาจารย์ส่งสื่อการสอน ใบงาน แบบประเมินหรือสื่ออื่นใดผ่านช่องทางนี้ก่อนสอน เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาก่อนเรียน ใช้วางแผนทำชิ้นงานตามที่ได้รับมอบหมายจนถึงใช้ในการเตรียมตัวสอบ โดยเห็นว่าการเตรียมความพร้อมร่วมกันเป็นปฏิสัมพันธ์ที่สำคัญที่ไม่เพียงเป็นการให้ข้อมูลแก่กันแต่ยังนำไปสู่ความเข้าใจกัน การปรับตัวเข้าหากัน การร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์หรือแนวทางบางอย่างที่จำเป็นในการเรียนการสอน อันเป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางสู่ความสำเร็จในการเรียน

"...ความเข้าใจที่แท้จริงของอาจารย์ต่อเด็กพิการ แม้ในการเรียนไม่มีสื่ออุปกรณ์ช่วย แต่ด้วยความเข้าใจ ของอาจารย์จะทำให้เด็กผ่านไปได้..."

"...เคยมีอาจารย์ที่สอนรุ่นพี่ที่พิการที่มีทัศนคติในแง่ลบกับนักศึกษาพิการ พอมาเจอ นักศึกษาพิการรุ่นต่อมา อาจารย์ก็อาจจะยังไม่เปลี่ยนทัศนคติ เพราะฉะนั้นการได้เจอกันก่อนจะทำให้เค้ารู้จักตัวตนของเราและยอมรับเรา ทำให้การเรียนการสอนระหว่างเรากับอาจารย์ดีขึ้น..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

"...ทำให้ต่างฝ่ายต่างก็ต่างปรับตัวเข้าหากัน คนละครึ่งทาง..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

นักศึกษาพิการไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมร่วมกับอาจารย์ก่อนเรียน อาจมีการพบกันบ้างก่อนสอนแต่ไม่มีรูปแบบและเนื้อหาที่ชัดเจน และเกิดขึ้นจากการขอพบของนักศึกษาพิการเองซึ่งอาจได้พบหรือไม่ได้พบตามภาระงานของอาจารย์ นอกจากนี้ยังได้สะท้อนถึงความไม่เข้าใจกันที่บั่นทอนความรู้สึกที่มีต่ออาจารย์ อันเกิดจากการไม่ได้เตรียมความพร้อมร่วมกัน

"...ต้องไปแจ้งกับอาจารย์เองว่าเราต้องการอะไรบ้าง เช่น file word อะไรพวกนี้... ถ้ารอให้อาจารย์มาเข้าใจ เค้าไม่เข้าใจหรอก เคยคิดเหมือนกันว่าอาจารย์ทอดทิ้งแต่จริงๆ เค้าไม่ได้ทอดทิ้ง เค้าไม่เข้าใจมากกว่า..."

(ศิษย์เก่าที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

"...การได้เจอกับอาจารย์ก่อน จะทำให้อาจารย์รู้จักตัวตนของเรา และยอมรับในตัวเรา ความกังวลของเราก็จะลดลง การเรียนการสอนระหว่างเรากับอาจารย์ดีขึ้น...แต่จะมีก็แต่พวกเราขอเข้าพบอาจารย์เอง ก็ไม่ได้ เจอทุกวิชาเพราะบางทีไปแล้วไม่เจออาจารย์..."

"...มีอาจารย์บางท่านจะไปถามเพื่อนว่า แล้วเค้าจะเรียนยังไง หูเค้าได้ยินไหม หนูจะโดนประจำคือ อาจารย์จะถามเพื่อนไม่ได้ถามหนูตรงๆ หนูอยากให้อาจารย์ถามหนู แต่ไม่เข้าใจว่าทำไมไม่ถาม ไปถามเพื่อน ทั้งๆที่หนูก็นั่งอยู่ตรงนั้นได้ยิน ได้ยินทุกอย่าง..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

1.1.3. การเตรียมสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพิการที่มีความไม่สมบูรณ์ในประสาทสัมผัสทั้งห้า จึงต้องการให้อาจารย์จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า ทั้งการจัดเตรียมด้วยตนเองและประสานกับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน เพื่อให้มีสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มเรียน โดยเห็นว่าสื่อที่ไม่พร้อมอาจทำให้นักศึกษาพิการไม่สามารถเรียนได้ทันกับนักศึกษาปกติ

"...การสอนการวาดบางที่ไม่เห็นภาพ ควรเอาภาพมาเป็นตัวอย่างให้เห็นให้ชัดเจน ปี 1 ไม่มีเลยให้คิดเอง บางทีให้วาดบ้านในฝัน ไม่มีตัวอย่างไม่เห็นภาพก็นึกไม่ออก แต่ครูบอกว่าในฝันของครูนะ อ้ายกตัวอย่างแล้วไป คิดเองต่อ แล้วแต่ตามใจ พอตัวเองมาวาดไม่ตรงกับที่ครูพูดก็เลยตกไป เป็นเหมือนกันทุกคน สั่งเอาคิดเองแล้วกันนะ พอมาส่งไม่ตรงกับอาจารย์..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...อยากได้เป็น file ที่เอาไป run เป็นเสียงได้ทั้งใบงาน เอกสารการสอนแต่ถ้าเป็นภาพก็ต้องยัดหุ่นให้หน่อย เพราะคนที่ไม่เห็นตั้งแต่เกิดจะนึกไม่ออก ต้องอธิบายเพิ่มเติม...ถ้าได้ก่อนสอนจะดีมาก ได้อ่านก่อน ได้เก็บไว้ทำความเข้าใจได้เอาไว้เตรียมสอบ..."

(ศิษย์เก่าที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

"...คู่มือการศึกษาหรือเอกสารต่าง ๆ ที่แจกให้ มันไม่มีค่าไม่มีประโยชน์อะไรเลย สำหรับผม ก็ถามเพื่อนเออว่ามีข้อมูลสำคัญอะไรบ้าง เอาไปเก็บที่หอพักก็เป็นแค่กระดาษ ไม่ได้เป็นเอกสารเพื่อใช้ประโยชน์ได้..."

"...อย่างรายวิชาชีวหรือวิชาเอกที่ต้องการทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระ การนำตำราหลักมาจัดทำเป็นอักษรเบรลล์นอกจากจะมีอุปสรรคในด้านบุคลากรที่ไม่เพียงพอแล้วยังต้องมีค่าใช้จ่ายสูงและหนังสืออักษรเบรลล์ที่ได้จะหนามาก ไม่ต้องไปหวังหนังสือเสียงในห้องสมุด แต่ถ้าอาจารย์ได้จัดให้มีการเก็บเนื้อหาในตำราหลักไว้ในรูปเสียง ก็เป็นสื่อที่ดีอย่างหนึ่งในตอนนี้นี้..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

สื่อการเรียนการสอนที่นักศึกษาบกพร่องทางการเห็นได้รับยังไม่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เป็นสื่อที่ไม่ทันสมัยการใช้งานจึงไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนสื่อที่มีประสิทธิภาพที่นักศึกษาบกพร่องทางการเห็นสามารถเข้าถึงได้ดีแต่กลับไม่ได้ใช้ประโยชน์ในการเรียนอย่างเต็มที่จากปัญหาความไม่พร้อมของอาจารย์และอุปกรณ์ จึงต้องชวนช่วยหามาด้วยตัวเอง และเห็นว่าปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนที่เป็นอยู่มีสาเหตุจากทั้งตัวอาจารย์และสถาบันเองที่ยังขาดความพร้อมในการรับรู้การเข้ามาเรียน ส่วนนักศึกษาบกพร่องทางการได้ยินได้รับการตอบสนองความต้องการด้านสื่อการเรียนการสอนที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ดี แต่สื่อที่ยังไม่ตอบสนองความต้องการ เป็นสื่อบุคคลได้แก่ล่ามภาษามือที่ทำหน้าที่สื่อเนื้อหาการสอนของอาจารย์ให้เข้าใจด้วยภาษามือ ซึ่งเป็นปัญหาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

"...ปัญหาการใช้อุปกรณ์พวกนี้มองว่าเป็นความเคยชินของตัวอาจารย์กับเครื่องมือหรืออุปกรณ์ คืออาจารย์หลายคนก็อายุเยอะแล้วอาจจะชินกับการใช้อุปกรณ์เดิม ๆ เช่น เทปซีดี เปิดเองอะไรประมาณนี้ ที่จริง ลักษณะของการเรียน เช่น Pronouncing cause การอ่านบทประพันธ์ การพูดอะไรพวกนี้ต้องใช้ห้อง Sound Lab แต่ว่าเมื่อก่อนเขาเรียนแบบใช้ห้องธรรมดาแล้วก็ใช้อุปกรณ์อย่างอื่นดัดแปลงเอาได้ ก็เลยเอาตามความเคยชินกันไป ดึกกว่าไปเสียงกับอุปกรณ์ที่ใช้ไม่เป็น เพราะฉะนั้นอุปกรณ์พวกนี้ก็เป็นแค่เครื่องประดับ..."

"...เวลาไปเรียนที่ห้องนั้น (ห้องปฏิบัติการทางภาษา)...อุปกรณ์ไม่แต่ละต้องเลย แต่แต่ไม่ค์ตัวข้างหน้าตัวเดียว เปิดเทปก็เปิดเข้าลำโพง เปิดจาก Note Book เอา หูฟังก็มี แขนอยู่แต่ก็ไม่ได้ใช้..."

"...เรื่องของข้อมูลหรือเนื้อหาทางด้านวิชาการที่จะใช้ในการศึกษา สื่อ ไฟล์ข้อมูล หรือเอกสารที่มีให้ เหมาะสมกับความพิการแต่ละประเภทมันยังไม่มี พอไม่มีก็ต้องเริ่มสร้าง แต่การสร้างอย่างที่บอกบุคลากรมีแค่คนเดียว ดังนั้นนักศึกษาพิการจำเป็นต้องมีการช่วยเหลือตัวเองโดยการเข้าหาอาจารย์โดยตรงซึ่งมีทั้งได้ผลและไม่ได้ผล มองว่าสถาบันยังไม่พร้อมมากกว่า..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

"...สื่ออุปกรณ์ต่างๆ โอเคแล้วแต่ขอเรื่องล่าม ล่ามที่เพียงพอ ล่ามที่ใช้ภาษามือเข้าใจ..."

"...อยากให้มี (ล่ามภาษามือ) สัก 5 คน 3 คนนี้ไม่พอ เอาไม่ทัน..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

1.2 การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล

นักศึกษาพิการมีกิจกรรมการเรียนการสอนเช่นเดียวกับนักศึกษาปกติ (นิรัชรินทร์ ชำนาญกิจ, 2551 : 53) ในขณะที่การรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าไม่สมบูรณ์วิธีการเรียนรู้จึงต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลให้ความรู้ความเข้าใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน การศึกษาที่พบว่านักศึกษาพิการต้องการให้อาจารย์จัดการเรียนการสอนและประเมินผลที่คำนึงถึงความบกพร่องอันเนื่องมาจากความพิการและความเป็นปัจเจกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความสำเร็จในการเรียน ในชั้นเรียนนักศึกษาพิการต้องการได้โอกาสลงมือปฏิบัติไปพร้อม ๆ กันกับเพื่อน โดยปรับวิธีการให้เหมาะสม ในการสร้างสรรค์ผลงานต้องการโอกาสไปเห็นสื่อที่เป็นของจริง สถานที่จริงเพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจ ส่วนการเรียนรายวิชาที่ทำความเข้าใจได้ยากต้องการได้รับการสอนเสริมเฉพาะกลุ่ม การสร้างโอกาสให้กับนักศึกษาพิการจึงเป็นการวินิจฉัยเพื่อกำหนดการสอนที่เหมาะสมกับนักศึกษาพิการอันเป็นวิธีที่แตกต่างจากนักศึกษาปกติแต่ยึดในจุดมุ่งหมายเดียวกัน โดยอาศัยการเตรียมการและวางแผนมาเป็นอย่างดีรวมถึงความสามารถในการจัดการห้องเรียนของผู้มีวิชาชีพอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา

"...มาเรียนการสื่อสารก็ยากเขียนก็ยากก็คิดว่าทดลองดู ถึงยังไครคงช่วยเหลือให้ได้..."

"...อยากให้เพิ่มสอนพิเศษ การเขียนประโยค การสื่อสาร ความหมาย ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ..."

"...การวาดการปั้นอยากให้ครูพาไปนอกสถานที่ อยากไปที่แบบโบราณเหมือนไปดูวัดอะไรอย่างนี้แล้วมาวาด ก่อนหน้านี้เคยไปวัดที่มีลิง 2 ครั้ง แล้วมาวาดจริงๆ แต่รู้สึกว่ายังไปน้อยอยู่..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...น้องเค้าใช้วิธี lecture เบรลล์ แล้วไปอ่านต่อที่บ้าน แต่สำหรับผมจดเบรลล์ช้า คือไม่สามารถเรียนรู้แบบน้องได้ ต้องทำให้ตัวเองเข้าใจเนื้อหา ก่อน ก็ฟังอย่างเดียวแล้วไปสรุปเนื้อหาจากการถอดเทปในห้อง ผมชอบการสอนที่อธิบายให้เห็นภาพใหญ่ทั้งหมดก่อน แล้วค่อยลงลึกอธิบายไปในรายละเอียดด้วยย่อแต่ละตัว ถ้าเข้าใจ concept เนี่ย ผมว่าผมอธิบายได้หมด..."

"...อาจารย์ให้สอบในห้อง เปิดเทป cassette เปิดแล้วก็ให้ตอบคำถามใน sheet เลย อาจารย์เค้าก็ให้หนูทำที่หลังหรือจะให้หนูทำอย่างอื่น สอบอย่างอื่นที่ไม่ใช่การฟังเทปเหมือนเพื่อน อันที่จริงหนูอยากจะทำและสอบเหมือนเพื่อน พิมพ์ตอบก็ได้แต่อาจารย์ไม่ให้โอกาส ให้ไปสอบนอกเวลาสอบแล้วพอสอบนอกเวลาก็ให้ทำไม่เหมือนเพื่อน สอบพร้อมกับพูดเลย..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

นักศึกษาพิการได้รับการตอบสนองความต้องการด้านนี้จากอาจารย์ที่มีประสบการณ์สอน นักศึกษาพิการมากกว่าอาจารย์ที่เพิ่งสอนเป็นครั้งแรก ในรายวิชาที่แม้ว่าจะยากและซับซ้อนเพียงใดหากอาจารย์ได้จัดการเรียนการสอนและประเมินผลที่ตอบสนองความต้องการ ก็ช่วยให้สามารถผ่านรายวิชานั้นไปได้ นับเป็นการส่งเสริมความสุขและสร้างโอกาสความสำเร็จในการเรียนจากอาจารย์แก่นักศึกษาพิการ

"...ตัวครูจะตอบสนองได้ดีเฉพาะครูที่เคยสอนนักศึกษาพิการรุ่นพี่ ครูที่ไม่เคยเจอ นักศึกษาพิการมาก่อนก็จะไม่มีการเตรียมความพร้อมมาเลย เหมือนไม่ได้มีการ train อาจารย์ สำหรับสอนนักศึกษาพิการ เหมือนกับไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ พออาจารย์ไม่รู้มาก่อนว่าต้องมาเจอกับนักศึกษาพิการก็ต้องมีการปรับตัว กว่าที่ปรับตัวก็ต้องใช้ระยะเวลาซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพทางการศึกษาด้วย..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

"...อาจารย์สอบหนูหนักโดยเก็บคะแนนเป็นรายย่อยและให้ทำงานพิเศษตามความถนัด ข้อสอบหนูหนักจะไม่เหมือนกับหุติ เวลาสอนอาจารย์จะเขียนกระดานให้หนูหนักเห็นขั้นตอน ชัดเจนจริง ๆ วิชาการคิด และตัดสินใจเป็นวิชาที่ยากแต่หนูหนักสามารถเรียนได้..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

การเรียนรู้เป็นแนวคิดการจัดการศึกษาที่มีความเชื่อว่าผู้พิการมีสิทธิและโอกาสทางการศึกษาที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกับคนปกติ (นิรัชรินทร์ ชำนาญกิจ, 2551 : 53) โดยการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่อาจารย์กับนักศึกษามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งความต้องการจากอาจารย์ในบทบาทนี้ของนักศึกษาพิการไม่ได้ซับซ้อนหรือสร้างความยุ่งยาก แก่อาจารย์เกินกว่าการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาปกติ เพราะในกลุ่มนักศึกษาปกติ ก็มีความหลากหลายอยู่ภายใน อาทิ ความแตกต่างด้านสติปัญญา ทักษะคติ บุคลิกภาพ ความถนัด ความรับผิดชอบ ปัญหาส่วนตัว ฯลฯ ที่อาจารย์ต้องประเมินและเอาใจใส่ ทั้งต้องสามารถจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างเหล่านั้น เพียงแต่ได้เพิ่มความหลากหลายเข้าไปในกลุ่มนักศึกษาปกติด้วยความพิการอีกประการหนึ่ง ถึงแม้ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (ชวณี ทองโรจน์, 2551 : 47) แต่ถ้าอาจารย์มองเห็นความพิการเป็นความธรรมดาและฟังนักศึกษาพิการด้วยความเข้าใจ การเรียนรู้ก็อาจเติมเต็มได้ด้วยบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่น ปลอดภัยและไว้วางใจอันมีความหมายต่อความสำเร็จที่เป็นความสำเร็จร่วมกัน (win-win) โดยอาจารย์สำเร็จในด้านการสอน และนักศึกษาพิการสำเร็จในด้านการเรียนที่ทำให้เกิดความเจริญงอกงามขึ้นกับทั้งสองฝ่าย

2. บทบาทผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ

การได้รับคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์มีความสำคัญต่อนักศึกษาพิการทั้งในด้านการเรียนและชีวิตส่วนตัว การศึกษานี้พบว่านักศึกษาพิการวิตกกังวลด้านการเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่ยากและซับซ้อนขึ้นกว่าระดับมัธยมนอกจากนี้ประเภทของความพิการยังทำให้ความยากลำบากในการเรียนต่างกัน โดยนักศึกษาที่บกพร่องทางการได้ยินมีความยากลำบากในการเรียนด้านภาษา เมื่อเรียนครบ 4 ปี ตามที่หลักสูตรกำหนดยังไม่สามารถสำเร็จการศึกษาเนื่องจากติดค้างรายวิชาภาษาอังกฤษ ส่วนนักศึกษาที่บกพร่องทางการเห็นมีความยากลำบากในการทำความเข้าใจกับสิ่งที่เป็นนามธรรมและสัญลักษณ์ต่างๆ นอกจากนี้ยังพบปัญหาส่วนตัวที่เป็นความขัดแย้งกับบิดามารดาการดื่มสุรา การคบเพื่อนต่างเพศ การวางตัวในสังคม ซึ่งเป็นปัญหาที่พบได้เช่นเดียวกับนักศึกษาปกติ

"...ภาษาอังกฤษนักศึกษาทุกคน 5 คน ตกทั้ง 5 คน ลงมา 3 ครั้งแล้ว ครั้งนี้ครั้งที่ 3..."
(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...มีวิชาที่ไม่ค่อยเข้าใจและไม่รู้จะเข้าใจยังไง เป็นวิชาที่พูดเกี่ยวกับสิ่งที่ป็นนามธรรม..."

"...สองปีแรกที่เข้ามาอาจจะเชื่อฟังที่บ้านมากเกินไป...ไม่เป็นตัวของตัวเองเลยเป็นเวลาของคนอื่นมาโดย ตลอด พยายามพูดพูดมาตลอดแต่ไม่เข้าใจกัน ก็เลยต้องตัดสินใจตัดตัวเองออกมา..เวลาคุยกับที่บ้านปัจจุบันนี้รู้สึกแบบ...คือจะห่างออกไปเรื่อยๆ แล้วจะไม่เหมือนกับเมื่อก่อน..."

"...ไปกินเหล้าบ่อยขึ้น ตอนปิดเทอมกินบ่อยมากๆ เกือบทุกอาทิตย์..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

การเผชิญปัญหาและอุปสรรคในด้านการเรียนและชีวิตส่วนตัว นักศึกษาพิการจึงต้องการคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา คำปรึกษาแนะนำเพื่อให้คลายความวิตกกังวลและความกลัวด้านการเรียน ในด้านชีวิตส่วนตัวต้องการเปิดเผยและขอรับคำแนะนำจากอาจารย์เฉพาะรายที่ไว้วางใจและสามารถเข้าถึงคำปรึกษาแนะนำได้โดยสะดวกมีความยืดหยุ่นในด้านเวลา โดยเมื่อมีปัญหาจะนำไปพูดคุยขอคำแนะนำจากคนพิการด้วยกันก่อนหากยังไม่สามารถคลี่คลายได้ปัญหาจึงจะถึงมืออาจารย์เพื่อขอรับคำปรึกษาแนะนำ

"...อยากจะให้บอกว่าให้ทำอะไรบ้าง คือแนะนำตรงๆ ไปเลยทำให้ทำงานแบบนี้แบบนี้ คือ เป็น step เลย จะทำได้ทำตามครู..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...คนที่ช่วยมากที่สุดคือคนที่พิการเหมือนเรา เค้าจะคิดในมุมมองของตาบอดไม่ใช่คิดในมุมมองของตาดี อาจจะเป็นเพื่อนหรือรุ่นพี่ แต่ก็นั่นแหละยังขาดประสบการณ์ชีวิตวุฒิภาวะ บางที่ไม่เข้าใจตัวปัญหา ถ้าไม่ไหวจริง ๆ ก็ต้องขอให้อาจารย์มาช่วยเสริม..."

"...ปัญหามันเกิดได้ตลอด ไม่เลือกว่าต้องเกิดเฉพาะในเวลาราชการนะ ที่นี้บางทีปัญหาบางอย่างเราก็ต้องการคำแนะนำเดี๋ยวนั้น...คุยได้กับอาจารย์บางคน บางเรื่องคุยไม่ได้กับทุกคน..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

การได้รับคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ นักศึกษาบกพร่องทางการได้ยินพบว่าอุปสรรคในการสื่อสารที่อาจารย์ไม่สามารถใช้ภาษามือทำให้การทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำตกไป

เป็นของล่ามภาษามือ หากล่ามภาษามือไม่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำได้ก็จะเป็นสื่อกลางระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา การได้รับคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์จึงมีขั้นตอนและต้องใช้ระยะเวลา ส่วนนักศึกษามกพร่องทางการเห็นคำปรึกษาแนะนำที่ได้รับจากอาจารย์เป็นแบบกลุ่มในชั้นเรียนที่เน้นเรื่องเรียนมากกว่าเรื่องส่วนตัว ส่วนการให้คำปรึกษาแนะนำเฉพาะรายนักศึกษาต้องขอเข้าพบอาจารย์ซึ่งพบว่ามีอุปสรรคในด้านการงานของอาจารย์เวลาที่จำกัดเพียงในเวลางานและสถานที่ที่ไม่เอื้ออำนวย ดังนั้นแม้ว่าจะมีความต้องการได้รับคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์แต่การเข้าถึงอาจารย์ในเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมต่อกระบวนการปรึกษาแนะนำเป็นไปได้ยาก การได้รับการตอบสนองความต้องการด้านนี้จึงจำกัดอยู่ที่อาจารย์ไม่กี่คนที่มีความสัมพันธ์ตามความต้องการของนักศึกษาพิการนั้นคือความไว้วางใจ สามารถเข้าถึงคำปรึกษาแนะนำได้โดยสะดวกและยืดหยุ่นในด้านเวลาตามสมควร ซึ่งเมื่อขอรับคำปรึกษาก็ได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้เพื่อคลี่คลายปัญหาได้

"...เรียนไม่เข้าใจ ตามเนื้อหาไม่ทัน หาหนังสือในห้องสมุดไม่เจอ ไม่เข้าใจงานที่อาจารย์มอบหมาย รวมความแล้วเรื่องเรียนไปหาล่าม..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...ใช้ความสนิท อาจารย์ที่เข้าใจแล้วให้อีกาสักจะโทรก็มีนะอาจารย์ที่โทรหาได้ตลอด ถ้ามีปัญหาบางที่ เรียนกับอาจารย์คนนึงแต่ไปถามอีกคนนึง..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

การจัดบริการให้คำปรึกษาแนะนำสิ่งสำคัญคือความไว้วางใจและการให้อีกาสในการเข้าถึงโดยสะดวก สำหรับนักศึกษาพิการคำปรึกษาแนะนำที่ให้ควรมาจากการมองแบบคนใน (outside in) นั่นคือมองจากนักศึกษาพิการเข้าหาตัวอาจารย์ ไม่ใช่มองจากอาจารย์ออกสู่นักศึกษาพิการ (inside out) โดยนำความพิการมาบูรณาการในทุกขั้นตอนของการให้คำปรึกษาแนะนำตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การทบทวนบริบทของปัญหา การร่วมกันมองหาสิ่งสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อคลี่คลายปัญหา การร่วมกันหาแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้พร้อมวิเคราะห์ข้อดีข้อจำกัดของแต่ละแนวทางและร่วมกันสรุปแนวทางที่จะนำไปใช้เพื่อคลี่คลายปัญหา รวมถึงการติดตามประเมินผลการให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อให้ทราบว่านักศึกษาพิการจะสามารถผ่านพ้นปัญหานั้น ๆ ไปได้มากน้อยเพียงใด

3. บทบาทการส่งเสริมการปรับตัว(Adjusting) และการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน (Learning to live together)

ความมุ่งหมายประการหนึ่งของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือพัฒนาให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันในสถาบันอุดมศึกษาจึงตอบสนองเจตนารมณ์ดังกล่าวทั้งยังเป็นความต้องการของนักศึกษาพิการโดยต้องการทั้งการสนับสนุนให้สามารถปรับตัวในสถาบันอุดมศึกษาและการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน

3.1 การส่งเสริมการปรับตัว

เมื่อเข้ามาในสถาบันอุดมศึกษานักศึกษาพิการต้องพบเจอสิ่งใหม่ๆ ที่ไม่คุ้นเคย ต้องเผชิญกับประสบการณ์ใหม่ๆ ที่ต้องเรียนรู้และปรับตัวโดยเฉพาะในด้านการเรียน สิ่งที่ต้องการได้จากอาจารย์เพื่อการปรับตัวคือกำลังใจและความเข้าใจ การให้เวลา การช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียน การยืดหยุ่น การช่วยเหลือด้านสื่อการเรียนการสอนและการช่วยประสานความเข้าใจกับเพื่อนเพื่อการช่วยเหลือที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาพิการ ส่วนการได้รับการส่งเสริมเพื่อการปรับตัวนั้นนักศึกษาพิการได้รับจากอาจารย์เฉพาะรายที่มีความสงสาร เข้าใจในปัญหาและอุปสรรคของนักศึกษาพิการ โดยได้รับมากน้อยต่างกันขึ้นอยู่กับอาจารย์แต่ละคน สิ่งที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาพิการในกระบวนการปรับตัวจึงเป็นความกดดัน ท้อแท้ หดหู่กำลังใจ ความทุกข์และความยากลำบาก

"...เมื่อตอนปี 1 ตอนที่เข้ามาเรียนครั้งแรกไม่ว่าจะเป็นรายวิชา หรือว่าการสอบหรือว่าการทำงานศิลปะรู้สึกว่ามันหนักมาก หนัก เพราะว่าเป็นช่วงปรับตัว รู้สึกหนักเลย ก็ท้อนะ... การปรับตัวเป็นช่วงที่สำคัญ อาจจะทำให้คนคนหนึ่งออกจากมหาลัยได้เลย..."

"...ตอนแรก ๆ ที่เข้ามาใหม่ก็คือหุติก็ช่วยกันบ้าง เวลาเรียนยากเพื่อนหุติที่เรียนด้วยกันมาช่วย...ได้ตอบสื่อสารกันด้วยการเขียน...แล้วก็มีล่ามซึ่งช่วยได้มาก เพราะกับเพื่อนหุติก็มีความลำบากเรื่องการสื่อสารบ้าง..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...ตอนเข้ามาใหม่ๆ หลาย ๆ คนก็ชมว่าเราเก่งนะมาเรียนได้ แต่เค้าไม่รู้หรอกว่าเรียนเสร็จกลับไปที่พักต้องให้ทุกวันเป็นเดือน....ก็หลายเรื่อง ทำงานไม่เสร็จส่งหลังเพื่อน บางทีนั่งเรียนอยู่เพื่อนได้หนังสือ พออาจารย์ถามเพื่อนก็ตอบเอาเนื้อหาในหนังสือมาตอบ แต่เราตอบไม่ได้ไม่รู้เรื่องเลย หรือที่เราต้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อน บางครั้งคิดอยู่ในใจไม่กล้าเอ่ยปากทำให้อึดอัด แล้วอะไรที่คนปกติทำได้ง่ายๆ แต่สำหรับเราต้องวางแผนต้องใช้เวลามันยากลำบากไปหมด...ก็โชคดีตรงที่อยู่การศึกษาพิเศษอาจารย์ตรงนั้นเขาเข้าใจ ช่วยทำความเข้าใจกับเพื่อนๆ เพื่อนก็เข้าใจเรามากขึ้น แต่เราเองก็ด้วยนะต้องปรับตัวเข้าหาเพื่อนด้วย..."

(ศิษย์เก่าที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

"...อีกอย่างก็คือความกดดัน บางทีกดดันจากตัวเองเพราะเรียนไม่รู้เรื่องไม่มีพื้นฐาน อาจารย์ก็ถามนะคำถามที่เวลาถามแล้วเหมือนๆ กันก็คือเป็นยังงี้บ้าง เรียนเข้าใจมั๊ย เดินทางไปกลับที่พักยังงี้สะดวกมั๊ย มีปัญหาอะไรบ้าง อะไรทำนองนั้น ซึ่งมันไม่ได้ลงลึกไปช่วยให้เราปรับตัวได้ เหมือนเวลาเจอกันแล้วถามว่ากินข้าวแล้วยัง...เพื่อนช่วยได้เยอะ แล้วก็กำลังใจจากทางบ้าน แต่กว่าจะปรับตัวได้มันก็เหนื่อย..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

การปรับตัวในช่วงเริ่มต้นของชีวิตนักศึกษามีความสำคัญต่อการตัดสินใจเรียนต่อ หรือล้มเลิกความตั้งใจและการปรับตัวในระยะต่อ ๆ มามีความสำคัญต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการเรียนซึ่งมีปัจจัยและเงื่อนไขหลายอย่างส่งเสริมการปรับตัว เช่น มโนภาพแห่งตน ลักษณะการเผชิญปัญหา การสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเพื่อน (ทิพมาศ กาลิกา, 2546: บทคัดย่อ) ผลการศึกษาชี้แม้ว่าความช่วยเหลือจากอาจารย์ ในภาพรวมยังไม่สนับสนุนการปรับตัวเท่าที่ควร แต่การได้รับกำลังใจจากครอบครัว การสร้างกำลังใจให้ตัวเองสามารถยืนหยัดเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ผ่านเข้ามาและการสนับสนุนช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ ล่ามภาษามือได้มีส่วนสำคัญในการปรับตัวของนักศึกษาพิการ

3.2 การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน

ท่ามกลางความแตกต่างระหว่างความสมบูรณ์แบบกับความบกพร่องทางร่างกาย นักศึกษาพิการต้องการให้อาจารย์ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน โดยเริ่มจากในห้องเรียน ด้วยการส่งเสริมให้ทำงานเป็นกลุ่มรวมกับนักศึกษาปกติแล้วขยายสู่การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน นอกห้องเรียน ซึ่งกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนต้องไม่สร้างความแตกต่างไม่แบ่งว่าเป็น กิจกรรมของนักศึกษาปกติหรือนักศึกษาพิการ และสำหรับนักศึกษากพร่องทางการได้ยิน การเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนนักศึกษาปกติต้องการล่ามเป็นสื่อกลาง อาจารย์ในบทบาทของผู้ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันจึงเป็นเสมือนผู้เชื่อมประสานรอยแยกที่เกิดขึ้นจาก คำว่าความแตกต่างให้ค่อย ๆ แคลลงจนเชื่อมสนิทเข้าหากัน

"...ถ้าทุกกิจกรรมมีล่ามประกบก็จะได้รับข้อมูล รู้ว่าประชาสัมพันธ์อะไร ให้ทำอะไร จะได้ เข้าใจ ทำร่วมกับเพื่อนหูดีได้..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...การสร้าง ความแตกต่างกับนักศึกษาปกติไม่ดีหรอกครับ ความแตกต่างอาจจะนำไปสู่ความแตกแยกในระยะยาว การที่นักศึกษาพิการจำเป็นต้องรับการศึกษาในปัจจุบัน

คนที่เค้ามีแนวคิดให้คนพิการได้เรียนหนังสือ เค้าคงคิดว่าทำยังไงก็ได้ที่จะทำให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนปกติให้ได้มากที่สุด เพราะฉะนั้นการนำเรามาแยกหรือนำมาเป็นกลุ่มๆหนึ่ง บางทีอาจเป็นการทำลายนักศึกษาพิการโดยไม่รู้ตัว..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

บทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันที่ได้รับจากอาจารย์ คือการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันผ่านการมอบหมายงานให้ทำเป็นกลุ่มทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งอาจมีอุปสรรคบ้างสำหรับนักศึกษากพร่องทางการได้ยินที่การสื่อสารกับเพื่อนนักศึกษาปกติทำได้ยากและต้องใช้ล่ามภาษามือเป็นสื่อในการเรียนรู้ ในกรณีที่ไม่มีล่ามไปด้วยอาจารย์จึงจัดให้ไปเฉพาะกลุ่ม การเรียนรู้เพื่อการร่วมกันกับนักศึกษาปกติจึงเกิดขึ้นได้น้อยกว่านักศึกษากพร่องทางการเห็น

"...งานที่อาจารย์มอบหมายให้ไปทำข้างนอก อาจจะยุ่งหน่อย แต่ผมว่าดีนะได้มาวางแผนกัน แบ่งกันทำงาน บางทีแบ่งไปแบ่งมาผมได้งานเยอะกว่าเพื่อนอีก ที่สำคัญมันสร้างบรรยากาศมากกว่าการเรียน มันมีบรรยากาศอื่นด้วยก็คือการช่วยเหลือกัน แบ่งปัน สนุกสนานเฮฮาเรียกว่าได้ทั้งบรรยากาศการเรียนและบรรยากาศความเป็นเพื่อน..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

"...คือหนูหนักก็อยู่แต่ในกลุ่มหนูหนักทำกิจกรรมร่วมกัน...บางทีครูจะพาไปข้างนอก แต่แยกกัน คือบางกิจกรรมครูพาไปเฉพาะกลุ่มหนูหนักกลายเป็นว่าก็อยู่แต่ในกลุ่มของตัวเอง..."

"...บางทีก็ประกบไปกับครู แต่หุติกระจายหายไปหมด ไม่ได้เป็นทีมใหญ่ๆ..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

การอยู่ร่วมกัน มีความความหมายมากกว่าการให้มาอยู่ร่วมกันโดยมีบทบาทเป็นผู้ชมอยู่ในโลกเงียบที่ได้แต่รับภาพและแปลความหมายเรื่องราวไปตามการรับรู้ของตนเองหรือเป็นผู้ฟังอยู่ในโลกมืดที่รับรู้ได้เพียงเสียง การอยู่ร่วมกันโดยนัยนี้ไม่ได้สร้างสถานการณ์ที่ทำให้ต้องพึ่งพาอาศัยกันด้วยความเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพียงเรียนรวมแต่ไม่ได้ร่วมมือกัน เพียงเรียนด้วยกันแต่ไม่ได้มีกันและกัน จึงไม่อาจสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกัน

เมื่อนักศึกษาที่มีร่างกายไม่สมบูรณ์แบบ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มนักศึกษาที่เติบโตท่ามกลางวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่หลงไหลและไขว่คว้าความสมบูรณ์แบบ กับวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่มีพื้นฐานการคิดแบบทวิลักษณ์ว่าถ้าไม่ปกติก็ต้องพิการและตัดสินให้คุณค่า

กับความปกติ ความพิการจึงเป็นความไม่สมบูรณ์แบบและไม่ปกติทั้งกลายเป็นจุดสนใจที่ทำให้รู้สึกต่ำต้อย (ปกรณ สิงห์สุริยา และวิภาดา อังสุมาลิน, 2550: 29-31) ขัดแย้งกับหลักความเสมอภาคอันเป็นหลักพื้นฐานที่ทุกคนได้รับการรับรองและคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันเพื่อหลีกเลี่ยงการแบ่งแยกอย่างไม่เป็นธรรม การเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันจึงเป็นค่านิยมที่ดีงาม เป็นทักษะการดำรงชีวิตที่สำคัญท่ามกลางสังคมที่หลากหลาย เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งการคิดและพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้คนที่แตกต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้ จึงเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าในระหว่างการศึกษา และสามารถนำไปใช้เมื่อสำเร็จการศึกษาในโลกที่กว้างขึ้นหลากหลายและซับซ้อนขึ้น ซึ่งการปรับตัวให้เข้ากับผู้ร่วมงานเป็นปัญหาหนึ่งของผู้พิการที่เป็นอุปสรรคในการเข้าถึงอาชีพ (เขมิกา พันธุ์วิไล, 2546: 105) การเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันไม่อาจเกิดขึ้นจากความบังเอิญ หากเกิดด้วยความตั้งใจที่กำหนดแนวคิดวิธีการเพื่อนำไปสู่จุดหมาย แนวคิดวิธีการที่เปรียบเหมือนการทำขนมกวน ที่ขึ้นขนมไม่สามารถแยกออกจากส่วนไหนคือแป้ง น้ำตาล น้ำกะทิ ส่วนประกอบได้รับการผสมผสานรวมกันเป็นเนื้อเดียว การปฏิบัติตามความต้องการของนักศึกษาพิการในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันอาจารย์จึงต้องปรับแบบขนมกวนไม่ใช่ขนมชั้น

4. บทบาทการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนพิการสามารถพึ่งพาตนเองได้และมีศักยภาพในการร่วมพัฒนาสังคม จากรายงานการสำรวจความพิการ พ.ศ. 2550 พบว่ามีคนพิการเพียงร้อยละ 1 ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และภาคใต้มีเพียงร้อยละ 0.9 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551 : 8) ซึ่งต่ำกว่าภาพรวมของประเทศ สะท้อนว่าสำหรับคนพิการอุปสรรคด้านการศึกษายังมีอยู่มาก

การศึกษานี้พบว่านักศึกษาพิการต้องการให้อาจารย์ได้มีส่วนในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อสร้างกำลังใจให้มีความมานะในการศึกษาให้สำเร็จเนื่องจากความท้อถอยเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเมื่อต้องเผชิญกับความยากลำบากในการเรียนเผชิญกับผู้คนที่ไม่เข้าใจ ไม่ยอมรับ ไม่เต็มใจหรือแสดงถึงความยุ่งยากเบื้อหน้าต่อนักศึกษาพิการโดยเฉพาะอาจารย์และที่สำคัญเมื่อต้องเผชิญกับการเรียนในสาขาที่ไม่ได้เลือก

"...ก็มีปัญหาเหมือนกันตอนเข้ามาเรียนระยะแรกตอนปี 1 เรียนยากซึ่งพ่อแม่ก็ให้ความหวังไว้ว่าแค่ 4 ปี เองจะได้ปริญญา แต่เราไม่เอาแล้วไม่อยากแล้ว คือเริ่มแรกนั้นก็เลยไม่อยากแล้ว..."

"...ที่จริงผ่านเข้ามา 8 คน ตอนนี้เหลืออยู่ 6 ลาออกไปแล้ว 2 คน เค้ารู้สึกตัวเองเรียนไม่ได้ก็เลยออกไป คือเหมือนว่าเรียนด้วยตัวเองเรียนยากก็เลยตัดสินใจออก..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...อาจารย์บางท่านมาพูดในห้องบอกว่า ชั้นจะสอนเธอยังไงดีเธอจึงจะเข้าใจ ถ้าอาจารย์ไม่รู้ว่าจะสอนยังไงแล้วหนูจะเรียนได้ยังไง..."

"...นักศึกษาตามผมว่า 90% ไม่รู้ว่าตัวเองเรียนไปทำไม เพราะการเข้ามาเรียนถูกกำหนดเอาไว้แล้วโดยคนตาดีว่าเราต้องเรียนอะไรไม่ให้เรียนอะไร...สิ่งที่ทำให้นักศึกษาพิการไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนไม่ใช่ว่าเค้าไม่เก่งนะ แต่เพราะเค้าต้องไปอยู่ในกลุ่มที่ไม่ใช่เค้า พออยู่ในจุดที่ไม่ใช่เค้า ต้องทนทำแล้วพอทำไม่สำเร็จมันก็ท้อและถ้าปัญหามันเยอะมันรุมเร้าก็ไม่ไหวออกจากระบบไปก็มี..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

นักศึกษาพิการได้รับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จากอาจารย์ที่มีทัศนคติเชิงบวก โดยได้รับการเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ผ่านการชื่นชมในความสามารถ การทำให้รู้สึกมั่นใจและภาคภูมิใจในตัวเอง การยกย่องให้เป็นแบบอย่าง การให้โอกาสได้ลงมือทำและให้แนวทางที่ให้ได้สำเร็จ สำหรับอาจารย์ที่มีทัศนคติเชิงลบการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับในศักยภาพของนักศึกษาพิการบางครั้งทำให้เกิดพลังความมุ่งมั่นเพื่อสร้างความสำเร็จให้เป็นที่ประจักษ์

"...ชอบอาจารย์ท่านนี้มาก ให้เราทำทุกอย่าง...มาสอนตัวต่อตัว ตอนเรียนก็ทำได้บ้าง ไม่ได้บ้าง แต่ตอนสอบได้ A นะวิชานี้..."

"...จริง ๆ อาจารย์น่าจะคิดว่าเราเก่งนะ ตาบอดแต่เรียนจบ ม.6 มาได้ แข่งกับเด็กตาดีแล้วได้มาเรียน เราก็มีความพยายามนะ ไม่ใช่มาถามว่าเธอทำอะไรได้บ้าง...ก็อยากพิสูจน์ให้เห็นนะ..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

สุรศักดิ์ หลาบมาลา พบว่าการยกย่องชมเชยด้วยวาจา การแสดงผลงานที่ยอดเยี่ยม การเน้นคุณค่าของความพยายามช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างแรงจูงใจ (2553 : 21) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (เยาวลักษณ์ วงศ์พรหม, 2549 : 75) โดยทำให้มีพฤติกรรมการเรียนที่พึงประสงค์ นักศึกษาพิการต้องการวิธีสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันอาจารย์จึงควรใช้ให้เหมาะสมเป็นรายบุคคล การศึกษา

นักศึกษาพิการได้รับการสร้างแรงจูงใจจากอาจารย์ทั้งด้านบวก (positive motivation) และด้านลบ (negative motivation) ซึ่งเดิมศักดิ์ คทวนิช (2549 : 48) พบว่าการสร้างแรงจูงใจด้านบวกโดยส่งเสริมให้นักศึกษามีความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในขณะที่แรงจูงใจด้านลบอาจทำให้เกิดทั้งแรงบวกและแรงด้านโดยแรงบวกที่เกิดขึ้นมาจากความต้องการเอาชนะ ซึ่งเป็นบรรยากาศที่ไม่พึงประสงค์ในสถาบันอุดมศึกษาและเป็นปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ควรเกิดขึ้นระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

5. บทบาทการเป็นผู้ปกป้องรักษาสีห์ (Advocate)

สิทธิทางการศึกษาของคนพิการถูกกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับทำให้มีความหวังว่าภาพของคนพิการที่เคยอยู่ชายขอบหรืออยู่ในชอกมูมมิดของการศึกษาจะหมดไปจากสังคมไทย สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ตอบสนองเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย และแนวนโยบายด้านสิทธิทางการศึกษาของผู้พิการโดยทำให้สิทธิดังกล่าวบังเกิดผลเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตามนักศึกษาพิการเห็นว่ายังมีช่องว่างอยู่มากระหว่างสิ่งที่เขียนกับความเป็นจริง และการเรียกร้องในสิทธิอันชอบธรรมดังกล่าวไม่ควรเป็นหน้าที่ของนักศึกษาพิการแต่ควรเป็นความตระหนักของสถาบันอุดมศึกษาในการจัดการให้เป็นไปตามสิทธิ เมื่อสิทธิที่ควรจะได้รับยังเป็นเพียงตัวหนังสือ นักศึกษาพิการจึงต้องการผู้ที่ช่วยดูแลปกป้องรักษาสีห์และคนที่นึกถึงก็คืออาจารย์

"...การขีดเส้นกำหนดให้นักศึกษาพิการเข้าเรียนในบางสาขาและไม่ให้เรียนในสาขาที่สถานศึกษาไม่ได้กำหนดให้เรียนเป็นการจำกัดสิทธิโดยแท้ ซึ่งการจำกัดสิทธิก็เหมือนกับการไม่เปิดโอกาสให้เรียน..."

"...อย่างอุปกรณ์หลายอย่างที่เฉพาะที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาพิการหรือทำให้การใช้ชีวิตของนักศึกษาพิการง่ายขึ้นปลอดภัยขึ้นเนี่ยอาจารย์หลายคนก็ยังไม่รู้เมื่ออาจารย์ไม่รู้บ๊ยะเนี่ย อะไรจะให้นักศึกษาปลอดภัยขึ้น หรืออาจารย์จะบอกหรือแนะนำคนอื่น ๆ ย่อมเป็นไปได้เลย...ก็อยากให้อาจารย์ช่วย เป็นปากเป็นเสียงให้บ้าง..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

นักศึกษาพิการต้องการให้อาจารย์ได้ช่วยดูแลรักษาสีห์ในด้านสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกและสื่ออุปกรณ์ทางการศึกษาที่จำเป็นซึ่งยังไม่เอื้ออยู่มาก ส่วนการ

ได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านนี้นักศึกษาพิการไม่ทราบว่าอาจารย์ได้ดำเนินการเพื่อปกป้องดูแลรักษาสิทธิหรือไม่อย่างไร แต่ได้รับรู้การจำกัดสิทธิในการเข้าถึงสาขาการศึกษาที่หลากหลาย ส่วนสภาพแวดล้อมทางกายภาพ อาคารและสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนยังไม่มีปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองความต้องการจำเป็นของนักศึกษาพิการเท่าที่ควร

"...อยากให้เปิดในสาขาอื่นนอกเหนือจากศิลปกรรม..ก็คิดว่าน่าจะเป็นสาขาเกษตรกรรม กับคอมพิวเตอร์คนหูหนวกเรียนได้ ก็มีเพื่อนหลายๆ คนที่หูหนวกสนใจเรียนคหกรรม เรียนอาหาร..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...ทางก่อนจะไปถึงมันต้องขึ้นบันไดสูงๆ แล้วพอลงมาแล้วมันต้องขึ้นอีก หนูลำบากค่ะ แล้วระดับมันก็ไม่สม่ำเสมอ พอลงเสร็จเอาหล่าว(เอาอีก)ขึ้นหล่าว(ขึ้นอีก)อะไรแบบนี้..."

"...ปัญหาอีกอย่างหนึ่งก็คือเรื่องการวางสิ่งของ...ไม่ว่าจะเป็นแผงเหล็ก กรวย ม้าหินอ่อน แก้ว หรือแม้แต่บางที่ไอ้แผ่นกระดานหรือกล่องลังก็ชอบมาวางบนฟุตบอลทำให้เราไม่สะดวก..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

"...เดินในมหาวิทยาลัยบางทีดูโน่นดูนี่ คิดอะไรเพลินๆ เลยไม่ทันได้ดูรถ ทางโน้น (คนขับรถ) อาจจะบีบแตรแล้ว และไม่รู้ว่าที่เดินอยู่คือหูหนวก ก็โดนคะนิดหน่อย...เหมือนกันหมดเคยโดนรถเฉี่ยวกันทุกคน...มหาวิทยาลัยยังไม่มีป้ายเตือนให้ระวังคนหูหนวกข้ามถนน..."

"...มหาวิทยาลัยเราไม่มีสัญลักษณ์อะไรเลยที่จะให้นักศึกษาหูใช้ชีวิตได้ง่ายขึ้น..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...อีกอย่างที่ยังไม่มีแต่ควรจะมีก็คือสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นสื่อเสียง ประมาณว่าลิฟต์มีเสียงหรือ ประตูที่มันสามารถส่งเสียงได้ ถ้าเราเดินใกล้ถึงประตูบีบเนี่ยมันจะต้องมีเสียงเตือนเรา แล้วลิฟต์นี้สำคัญมากไม่ติดเบรลล์ก็ต้องใช้ Function เสียง..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

สิทธิที่นักศึกษาพิการต้องการให้อาจารย์ช่วยปกป้องล้วนเป็นสิทธิอันชอบธรรมที่มีฐานคิดจากความต้องการจำเป็นในความพิการ โดยระมัดระวังอย่างยิ่งในการใช้สิทธิที่อาจเกินเลยไปกว่าที่ควรจะได้รับ

"...ไม่ใช่ว่าหูหนวกแล้วต้องให้พิเศษ การจองหอพักในมหาวิทยาลัยให้รวมกับหูดีได้ เข้าคิวได้ตามคิวไม่อยากจะได้รับสิทธิพิเศษ ไม่อยากให้คนมองว่าเป็นเด็กพิเศษแล้วต้องได้

สิทธิพิเศษ อยากให้เท่าๆ กันกับหุติ ไม่ใช่ว่ามหาลัยให้พิเศษไม่เอา ไม่อยากได้..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

สิทธิของนักศึกษาพิการเป็นอำนาจที่กฎหมายให้การรับรองและคุ้มครอง ผู้เกี่ยวข้องจึงมีหน้าที่ที่จะต้องเคารพและปฏิบัติเพื่อตอบสนองการมีและการใช้สิทธินั้น โดยการตอบสนองเพื่อการเข้าถึงสิทธิดังกล่าวถือเป็นการเลือกปฏิบัติที่เป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำที่ดำรงอยู่ภายในสถาบัน การไม่สามารถเข้าถึงสิทธิได้ไม่ถือว่ามิสิทธิแต่อย่างใด (สุรวิทย์ ประจนปัจจนึก, 2551: 27) นักศึกษาพิการจึงต้องการให้อาจารย์ได้ช่วยแปลงเสียงเรียกร้องสิทธิให้อีกแรงเพื่อเสียงที่ก้องกังวานหนักแน่นและมีพลังขึ้น

6. บทบาทการส่งเสริมเพื่อก้าวสู่อาชีพ

การศึกษาในระดับอุดมศึกษามุ่งพัฒนาเพื่อให้นักศึกษาพิการมีความพร้อมในการประกอบอาชีพเพื่อการพึ่งพาตนเองได้และเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ การส่งเสริมเพื่อก้าวสู่อาชีพจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งในระบบการศึกษา ในขณะที่นักศึกษาพิการมองว่าโลกแห่งอาชีพยังไม่เปิดรับคนพิการเท่าที่ควร

"...อย่าว่าแต่ทำงานเลย แค่การดำรงชีวิตตามปกติประจำวันเค้า (คนทั่วไป) ยังสงสัยเลยว่าเราทำยังไง ทำได้แค่ไหน..."

"...ก็เคยคิดเหมือนกันว่าพอจบไปเราเรียนได้ 3 กว่า(ผลการเรียน)อาจทำได้ถึงเกียรตินิยม ส่วนคนปกติ ได้ 2 กว่าๆ ไปสมัครงานที่เดียวกัน เค้า(หน่วยงาน) จะรับใครเข้าทำงาน... ก็คิดว่าเค้าน่าจะเลือกคนปกติ..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

นักศึกษาพิการต้องการการส่งเสริมเพื่อก้าวสู่อาชีพโดยให้อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษารวมทั้งตัวนักศึกษาพิการเองได้ร่วมกันประเมินศักยภาพและความถนัดของนักศึกษา วางแผนการเรียนและการฝึกงานอย่างเป็นระบบ โดยเสนอความต้องการในด้านระยะเวลา เตรียมการ ด้านการเตรียมเจตคติและทักษะก่อนเข้าสู่อาชีพ และการช่วยประสานกับหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตพิการในด้านการจ้างงาน

ด้านระยะเวลานักศึกษาพิการเห็นว่าการเตรียมการเพื่อเข้าสู่อาชีพไม่ควรเป็นกระบวนการที่เพิ่งเริ่มต้นเมื่อใกล้จะสำเร็จการศึกษา ด้านการเตรียมเจตคติและทักษะก่อนเข้าสู่อาชีพต้องการการศึกษาดูงาน เพื่อให้เห็นลักษณะการทำงานในสถานการณ์จริง และการอบรมเสริม

ทักษะที่จำเป็นเพื่อสร้างความพร้อมก่อนเข้าสู่อาชีพ ส่วนการช่วยประสานกับหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตมีความจำเป็นสำหรับนักศึกษาฝึกการเนื่องจากสังคมที่ยังไม่เปิดรับและไม่ยอมรับในศักยภาพของคนฝึกการ หากอาจารย์ได้เป็นตัวเชื่อมเพื่อให้นักศึกษาฝึกการและหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตฝึกการได้ทราบข้อมูลของกันและกันจะเป็นประโยชน์กับทั้งสองฝ่าย ความต้องการการดูแลช่วยเหลือจากอาจารย์ในด้านนี้จึงเป็นมากกว่าการช่วยหางานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา แต่เป็นกระบวนการเตรียมความพร้อมอย่างมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้งานที่เหมาะสมกับศักยภาพ

"...จะมำทำตอนใกล้จบไม่ได้มำเข้าไป ต้องทำตั้งแต่ปีต้นๆ แล้วต้องทำร่วมกันทั้งอาจารย์ที่สอนในสาขาหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาและตัวนักศึกษาเอง โดยค้นหาแนวทางความพิเศษของนักศึกษา แนะนำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ฝึกสอนหรือฝึกทักษะอาชีพในที่ที่เหมาะสม... สุดท้ายในการเข้าสู่อาชีพอาจารย์ก็ไม่ต้องไปตัดสินใจแทน แต่ควรให้ทางเลือกแก่เด็กทางเลือกที่วิเคราะห์แล้วว่ามันคือตัวตนของเค้า และให้เด็กเป็นผู้ตัดสินใจเองเพราะชีวิตเป็นของเค้า..."
(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

"...ก่อนที่จะจบออกไปอยากให้จัดอบรมเรื่องการทำงานในบริษัทคอมพิวเตอร์ คืออบรมให้ความรู้ในงานที่อยากทำ จัดอบรมเรื่องคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้นเพื่อที่จะเตรียมตัวไปสมัครงาน...การไปดูงานมีประโยชน์มาก ทำให้รู้ว่างานไหนชอบงานไหนไม่ชอบ..."

"...ให้อาจารย์ช่วยสอบถามว่ามีตำแหน่งว่างมั๊ยที่จะรับคนหูหนวกเข้าทำงาน คือมีสินค้าเป็นเด็กหูหนวกที่จบ แล้วไปยื่นเสนอกับผู้ประกอบการว่าต้องการมั๊ยจะอะไรมา มีความสามารถด้านไหน ว่างจะรับมั๊ย...แล้วอยากให้อาจารย์ช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานเพื่อจะได้รู้ว่าจะได้มั๊ย..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

นักศึกษาที่บกพร่องทางการได้ยินได้รับการตอบสนองความต้องการเพื่อส่งเสริมให้ก้าวสู่วิชาชีพจากอาจารย์ โดยพาไปศึกษาดูงาน การประสานงานกับหน่วยงานที่ต้องการรับบัณฑิตที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเข้าทำงาน แต่ที่ตั้งของงานยังไม่ตรงกับความต้องการทำงานในภูมิภาคแล้ว ส่วนนักศึกษาที่บกพร่องทางการเห็นยังไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างจริงๆ จังๆ

"...คุณครูก็แนะนำงานให้ดี แต่ว่าไกลจากครอบครัวไปหน่อย ก็ยังลังเลอยู่ว่าจะทำมั๊ยอยากหางานใกล้บ้าน กำลังคิดอยู่ว่าถ้าไม่ตรงกับสาขาก็น่าจะทำแล้ว..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...เด็กพิการที่มาเรียนปริญญาคิดว่าทุกคนก็อยากมีงานทำ...อาจารย์ซึ่งมีประสบการณ์ในสายอาชีพ น่าจะได้ปูทางที่มุ่งสู่อาชีพแต่ก็ยังไม่ได้ทำ จะมีก็แต่ของนักศึกษาพิการหาอาจารย์ที่ดูแลนักศึกษาที่เรียนสาย ศิลปะค่อนข้างทำได้ดี คือการที่อยู่กับนักศึกษามาตลอด ก็จะได้รู้ว่าคนไหนฝีมือดี คนไหนเก่งด้านไหน พอจบไป เขาก็ประสานกับองค์กรข้างนอกได้ เพราะฉะนั้นเด็กหุที่มีฝีมือดีไม่ตกงานซักคน...เพราะผลงานศิลปะมันเป็นภาพเป็นชิ้นงานออกมาให้เห็นแต่ในสายอื่นที่ความสามารถอยู่ในตัวของเค้าไม่ได้ออกมาเป็นชิ้น ๆ การจะสื่อศักยภาพออกมาอาจารย์ก็น่าจะต้องช่วยสื่อให้..."

"...ก็มีบริษัทติดต่อเข้ามาบ้าง แต่เค้าไม่เคยเห็นตัวจริงเค้าก็ไม่ว่าเรามีสภาพเป็นยังไงก็เลยยังไม่ไปถึงไหน ถ้าไปสัมภาษณ์งานจริง ๆ เค้าอาจจะไม่รับก็ได้ เพราะว่า นั้นแหละความพิการ..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

ผู้พิการที่ก้าวสู่ประตูด่านอุดมศึกษาต้องการการสนับสนุนให้ก้าวต่อไปสู่ประตูด่านอาชีพท่ามกลางสังคมที่ยังไม่หยิบนัยความเสมอแก่คนพิการทั้งมีข้อก้ำกัในศักยภาพการทำงานซึ่งเขมิกา พันธุ์ไโล พบว่าผู้พิการที่บกพร่องทางการเคลื่อนไหวมีโอกาสเข้าถึงอาชีพมากที่สุด รองลงมาคือผู้บกพร่องทางการได้ยิน ส่วนผู้บกพร่องทางการเห็นมีโอกาสเป็นลำดับสุดท้าย นอกจากนี้ยังพบความไม่เป็นธรรมด้านรายได้และสวัสดิการเมื่อเทียบกับคนปกติโดยไม่มีอำนาจในการต่อรอง ส่วนผู้ประกอบการมองว่าคนพิการมีปัญหาเรื่องความคล่องตัวเป็นภาระแก่เพื่อนร่วมงานและการรับคนพิการเข้าทำงานต้องการการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานมาก (2546 : 102-105) เมื่อหนทางเข้าสู่อาชีพยังเต็มไปด้วยขวากหนาม การเปิดรับนักศึกษาพิการจึงไม่ใช่เพียงการให้โอกาสทางการศึกษาแต่ต้องไปให้ถึงการสร้างโอกาสได้งานทำที่บัณฑิตพิการพึงได้งานเพราะความสามารถและการถึงพร้อมด้วยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไม่ใช่ด้วยความเวทนาสงสาร

7. บทบาทผู้พัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมมีหลักการว่าสถาบันการศึกษาต้องปรับสภาพแวดล้อมผู้สอนต้องปรับเนื้อหา วัตถุประสงค์ สื่อเทคนิคการสอนรวมทั้งการประเมินผลเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ แต่กลับพบว่าสถาบันการศึกษาแทบจะไม่ปรับเปลี่ยนอะไรเลยหรือปรับแต่เพียงบางด้านเท่าที่ทำได้โดยถือว่าปัญหาอยู่ที่ผู้เรียนไม่ใช่อยู่ที่สถาบันการศึกษา (วันทนี บงเสน, 2551: 81) การศึกษานี้พบว่านักศึกษาพิการต้องการให้อาจารย์มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยให้อาจารย์มีส่วนในการพัฒนาคุณภาพทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและผลลัพธ์

การพัฒนาคุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า นักศึกษาพิการต้องการให้อาจารย์ร่วมผลักดันให้มีหลักสูตรที่นักศึกษาพิการสามารถเข้าถึงได้หลากหลายขึ้น การให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนาล่ามภาษามือและบุคลากรที่มีหน้าที่สนับสนุนนักศึกษาบกพร่องทางการเห็น และการพัฒนาด้านสื่อการเรียนการสอน

"...การกำหนดว่าคนพิการไม่สามารถเรียนได้ในสาขาใด จะรับได้ก็ต่อเมื่อได้ให้เหตุผลว่าเพราะอะไรถึงเรียนไม่ได้ แต่ต้องไม่ใช่เหตุผลว่ายากเกินไปนักศึกษาพิการ เรียนไม่ไหว อุปกรณ์หรือ บุคลากรไม่พร้อม หรืออาจารย์ไม่มีความสามารถที่จะสอนคุณ..."

"...บุคคลกรใน DSS ที่ดูแลนักศึกษาพิการทางสายตาที่มีอยู่แค่คนเดียว แล้วนักศึกษาพิการทางสายตา ที่มีอยู่ 4 คน ต้องมีเอกสารที่เป็นเบรลล์ ซึ่งก็มีอยู่หลายวิชาที่ทำไม่ทัน... อาจารย์บางคนก็ทราบปัญหาบางคนก็ ไม่ทราบ...เป็นแบบนี้มาตั้งแต่ปี 1..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

"...หุหนวกนี้งานเยอะล่ำแบ่งกันไม่ทัน 3 คนไม่พอ วิ่งไปวิ่งมาไม่ทัน บางทีงานรีบส่งไปส่งโดยไม่ได้จองล่ำล่งหน้า ล่ำก็เลยไม่ว่างไปให้ มีอะไรที่ต้องคุยเพิ่มเติมกับครูก็คุยไม่ได้..."

"...ล่ำบางคนคู่มือแล้วเข้าใจ บางคนพอดีพอดี แต่บางคนภาษามือช้ามากก็เลยไม่ค่อยเข้าใจเนื้อหาที่ครูสอน ซึ่งคุณครูก็น่าจะทราบ ตรงนี้ยากให้ครูช่วยให้ข้อมูลเพื่อให้ล่ำฝึกให้เยอะขึ้น..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ต้องปรับมากที่สุดในการรับนักศึกษาพิการเข้ามาเรียน..."

(ศิษย์เก่าที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

การพัฒนาคุณภาพด้านกระบวนการ นักศึกษาพิการต้องการให้อาจารย์จัดให้มีการสอนเสริมเพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ในรายวิชาที่ยากแก่การทำความเข้าใจตามข้อจำกัดของความพิการ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ได้จัดหาและเตรียมการด้านแหล่งฝึกอย่างเหมาะสมเพื่อให้เอื้อต่อการเข้าสู่อาชีพ

"...อยากให้มีสอนพิเศษเพิ่มในวิชาด้านการเขียนการสื่อสารเพราะว่าใช้มือค่อนข้างเยอะภาษาไทย การเขียนประโยค ความหมายด้านภาษาไทยและภาษาอังกฤษ..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

"...เวลาอาจารย์ถามว่าสอนเข้าใจดีมั๊ย ดีไม่ดีก็ต้องชื่นชมไว้ก่อน ปลอดภัยไว้ก่อน เราไม่รู้ว่าตอบตามที่เราคิดแล้วจะเกิดอะไรขึ้นไม่รู้ว่าอาจารย์จะเปิดใจแค่ไหน..."

"...ฝึกสอนนี้ผมคิดมานานแล้วและเป็นปัญหากับชีวิตผมเลยเพราะไม่ได้เรียนการศึกษาพิเศษเพื่อเตรียมไปสอนเด็กพิเศษแต่เรียนมาเพื่อสอนเด็กปกติ... ใจจริงอยากไปฝึกสอนในโรงเรียนปกติเพราะถ้าฝึกสอนโรงเรียนคนตาบอดนี่เหมือนปิดทางเลยว่าจะไปแล้วต้องไปโรงเรียนคนตาบอดเท่านั้น แต่ถ้าได้ฝึกสอนในโรงเรียนปกติก็อาจจะมีทางเลือกให้ไปสอนในโรงเรียนปกติได้...สุดท้ายก็ลงเอยที่โรงเรียนคนตาบอดเพราะมันอาจจะง่ายในการเตรียมการอะไรต่าง ๆ..."

"...ตอนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2 ฝึกสอน 1 สัปดาห์ อาจารย์ยังไม่ทราบเลยว่าผมจะไปฝึกสอนที่ไหน ผมไปฝึกสอนที่นั่นผมเป็นคนติดต่อนไปเอง..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

การพัฒนาคุณภาพด้านผลลัพธ์ต้องการให้อาจารย์ร่วมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักศึกษาฝึกการในด้านพฤติกรรมกรกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและการสร้างมนุษยสัมพันธ์ เพื่อการเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์

"...ไม่ว่าเด็กหูหรือเด็กตาถ้ากลัวที่จะพูด กลัวที่จะแสดงออกในสิ่งที่เราคิด ก็เหมือนกับทำให้ความพิการ เป็นปมด้อยของเรา ทำยังไงให้กล้าที่จะบอกว่าคิดยังไง กล้าแสดงศักยภาพของตัวเอง เด็กหูก็ไม่อยู่แต่ในกลุ่มแต่สามารถเปิดตัวเองไปสู่กลุ่มอื่นได้ ถ้าทำได้จะเป็นความสำเร็จของการจัดการศึกษาของที่นี่..."

"...น้องเค้า (รุ่นน้องที่พิการ) ต้องได้รับการฝึกครับ ฝึกให้คิดออกนอกตัวไม่ใช่เอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะที่บ้านไม่ปล่อย เลยขาดโอกาสไม่ได้เรียนรู้ชีวิตในโลกแบบที่มันเป็นแต่ใช้ชีวิตแบบที่อยากให้เป็น กับเพื่อนกลุ่มเล็ก ๆ อาจไม่เป็นปัญหาแต่จะเป็นปัญหาในระยะยาวในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์กับคนอื่น..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

การได้รับการตอบสนองความต้องการด้านนี้นักศึกษาฝึกการไม่ทราบว่าอาจารย์มีส่วนดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพมากนักน้อยเพียงใด แต่รับรู้ว่าการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นไม่มุ่งสู่คุณภาพเท่าที่ควร การปรับเปลี่ยนบางอย่างที่เกิดขึ้นเช่นการสอนเสริมก็มีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาไม่ใช่เพื่อการป้องกันปัญหา

"...ตั้งแต่ 4 ปีก่อน ที่ผมเข้ามาจนตอนนี้ยังเหมือนเดิม ยังจำกัดสาขาเหมือนเดิม เพราะฉะนั้นจะไปประกาศว่าได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาพิการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่ได้ เป็นแค่การเอาเด็กเหล่านี้มาอยู่ในช่องที่เค้าเปิดไว้ให้..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

"...สอนในห้องรวมกับเด็กหูดี บางที่ยังไม่แน่น ยังไม่เต็ม...ครั้งที่ 3 (ลงเรียนวิชาเดียว กันเป็นครั้งที่ 3) นี่ดีที่สุดเลย ดีกว่าครั้งที่ 2 คือยังให้คิดเองมาก ครั้งที่ 3 อาจารย์ช่วยพิเศษ เหมือนการโต้ตอบ เหมือนถามตอบเป็นภาษาอังกฤษว่าถูกต้องมั้ย ให้ฝึกมาก่อนแล้วค่อย มาสอบ..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน)

หลักการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการนอกจากต้องเป็นแบบให้เปล่าและให้ทุกคนเข้าถึงได้แล้ว ยังต้องได้รับการปรับให้เหมาะสมกับผู้พิการ (adaptability) และมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ (acceptability) (เบญจา ชลธารนนท์, 2548: บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) แต่ความเป็นจริงกลับเป็นที่ยอมรับว่าคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการยังไม่เท่าเทียมกับคนไม่พิการ (สุพล บุญธรรม, 2553 : 33) อันสอดคล้องกับการศึกษาของแสงโสม อมรรัตนพงศ์ (2547 : 102-103) ที่สะท้อนถึงความไม่พร้อมของสถาบันอุดมศึกษาในด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อม อุปกรณ์ที่ช่วยให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตได้สะดวกและปลอดภัยขึ้น รวมทั้งสื่อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา บุคลากรไม่ตระหนักในการจัดบริการแก่นักศึกษาพิการและที่สำคัญคือปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการสอนของอาจารย์ นักศึกษาพิการจึงต้องการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบจากอาจารย์ ซึ่งต้องแสดงบทบาทของตัวเองให้ปรากฏชัดขึ้นโดยอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งจากภายในและภายนอกสถาบัน

8. บทบาทการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม

การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเป็นภารกิจหนึ่งที่สำคัญของอาจารย์ การศึกษานี้พบว่านักศึกษาพิการต้องการให้อาจารย์เป็นผู้สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาและการพัฒนาด้านการศึกษา รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยเริ่มจากสังคมภายในสถาบันที่เป็นไปในทิศทางที่สนับสนุนการสร้างเสริมศักยภาพนักศึกษาพิการและการอยู่ร่วมกันในสังคม (inclusive society) ส่วนการได้รับการตอบสนองความต้องการในบทบาทนี้นักศึกษาพิการเห็นว่าขึ้นอยู่กับตัวอาจารย์แต่ละคนไม่สามารถคาดหวังได้จากอาจารย์ทุกคน

"...สิ่งที่แตกต่างระหว่างสถาบันที่เปิดรับนักศึกษาพิการกับสถาบันที่ไม่เปิดรับนักศึกษาพิการคืออาจารย์ผู้สอนต้องทำสิ่งใหม่ ๆ คิดค้นสิ่งที่จะทำให้คนพิการยากลำบากน้อยลงในการเรียนและการใช้ชีวิต..."

"...ถ้าอาจารย์ทำเหมือนเดิม สอนเหมือนเดิมกับตอนที่ยังไม่มีเด็กพิการแล้วนี่ อะไรที่จะช่วยพวกเรา เด็กพิการก็อยากเรียนให้ได้ดี อยากได้เกียรตินิยมเหมือนเด็กปกติ ไม่ใช่เรียนให้พ่อผ่านๆ..."

"...อยากเห็นสังคมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สังคมที่ไม่แตกแยกเพราะความพิการ สังคมที่เสมอภาคจาก ช้างในไม่ใช่เสมอภาคเพราะกฎเกณฑ์บังคับให้เสมอภาค การปรับตรงนี้ใครจะเป็นคนทำ คนพิการทำอะไรไม่ได้หรอกครับไม่มีทางสำเร็จ เริ่มจากสังคมภายในมหาวิทยาลัย อธิการหรือรองก็ทำนโยบายไปแต่ตัวอาจารย์ต้องเป็นแบบอย่างทั้งการกระทำและการคิดหาแนวทางมาปฏิบัติ..."

(นักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการเห็น)

การปฏิบัติของอาจารย์ตามบทบาทนี้ยังไม่ปรากฏชัดเจน ซึ่งการส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านคนพิการเป็นกลยุทธ์ที่สามารถนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการไปสู่การปฏิบัติได้ (เกยูร วงศ์ก้อม, 2549 : บทคัดย่อ) บทบาทการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมของอาจารย์จึงเป็นบทบาทที่สำคัญทั้งการตอบสนองความต้องการของนักศึกษาพิการและส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยองค์ความรู้และนวัตกรรมที่อาจารย์สร้างขึ้นจะไม่เพียงพัฒนาด้านการศึกษาแต่รวมถึงการพัฒนาด้านสังคมอันสะท้อนให้เห็นความงดงามของการอุดมศึกษาเพื่อคนพิการที่นอกเหนือจากปริญญาบัตรแล้วยังเป็นการศึกษาที่พัฒนาความเป็นมนุษย์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถพึ่งพาตัวเองได้ตามศักยภาพ ตลอดจนพร้อมที่เป็นบุคคลคุณภาพในการสร้างสรรค์สังคม

บทบาทอาจารย์ทั้ง 8 ด้าน เป็นความต้องการของนักศึกษาพิการที่มีความหวังว่าเสียงสะท้อนของบุคคลที่ไม่ค่อยจะมีใครได้ยินครั้งนี้จะเกิดดอกออกผลในทางปฏิบัติ นักศึกษาพิการเหล่านั้นอยากเห็นสถาบันการศึกษาที่ไม่มีความพิการทั้งในด้านมุมมองและทัศนคติ อีกทั้งยังทั้งท้ายไว้อย่างน่าคิดว่าการเรียกร้องการดูแลช่วยเหลือของนักศึกษาพิการจากอาจารย์อาจจำเป็นน้อยลง หากเรามองเห็นกันทั้งการรับภาพด้วยตาและมองเห็นในมโนภาพอันเกิดจากปัญญาและการรับรู้ด้วยหัวใจของทุกคนที่มีร่างกายปกติ ตลอดจนไม่เห็น

ความพิการในสถาบันอุดมศึกษา แต่มองเห็นนักศึกษาทุกคนมีความเท่าเทียมและเสมอภาคกัน โดยบางคนมีร่างกายปกติ ในขณะที่บางคนอาจมีหรือมีอวัยวะบางส่วนของร่างกายบกพร่อง ซึ่งเป็นความปกติธรรมดาเหมือนกับที่บางคนมีผิวคล้ำ บางคนผิวขาวไม่ได้แตกต่างหรือแปลกแยก ไม่ได้นำเวทนาสงสาร ซึ่งต่างอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร ให้การช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยกัน เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันตามบทบาทหน้าที่อย่างยอมรับและเต็มใจ ทั้งนี้เพื่อสร้างเส้นทางสายอุดมศึกษาสายนี้ให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อคนท้องถิ่น ที่เปิดรับทุกคนให้มีโอกาสพัฒนาความสามารถของตนเอง และมีชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข

สรุป

เมื่อสถาบันอุดมศึกษาเปิดรับนักศึกษาพิการ บทบาทอาจารย์จึงต้องขยายขอบเขตที่ไม่ใช่เพื่อสิทธิพิเศษแต่เพื่อการตอบสนองความต้องการอันเนื่องมาจากความพิการ และแม้ว่าผู้สอนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันจะประสบปัญหาในการจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิการมากน้อยต่างกัน (จิรภา พลจันทร์, 2548 : บทคัดย่อ) แต่การทบทวนและปรับบทบาทอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาพิการ จะช่วยเพิ่มคุณค่าให้ทั้งนักศึกษาพิการและนักศึกษาปกติ ดังนั้นการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมจึงเป็นการเติมเต็มการทำหน้าที่ของอาจารย์ที่ไม่ทอดทิ้งใครไว้เบื้องหลัง และนักศึกษาพิการไม่ใช่ส่วนเสริมจากนักศึกษาปกติ แต่เป็นผู้ที่ทำให้การจัดการศึกษามีความสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น ต้องไม่คิดว่าเป็นภาระแต่เป็นความภาคภูมิใจ เป็นเกียรติยศในการทำหน้าที่ของอาจารย์เพื่อนักศึกษาพิการ เสียงของนักศึกษาพิการเหล่านั้นจึงเป็นความท้าทายโดยตรงต่ออาจารย์ ในขณะเดียวกัน ได้สะท้อนถึงระบบการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อท้องถิ่นอีกด้วย

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ปิ่นสุวรรณ วรรณ ธานานุภาพไพศาล และฉัตรทอง จารุพิสิฐไพบุลย์. (2546) ผลการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 ก่อนฝึกภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา. ค้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2552 จาก <http://tdc.thailis.or.th>
- กรรณ แดงสุวรรณ. (2553) "ความพึงพอใจในการเตรียมความพร้อมก่อนฝึก ประโยชน์ของการเตรียมความพร้อมต่อการนำไปใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติ และความคิดเห็นหลังฝึกรายวิชาปฏิบัติการคัดแยกภาพการนำและการจัดการงานบริการสุขภาพ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2552" ใน เอกสารการประชุมทางวิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4 การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น. หน้า 45-53 สถาบัน วิจัยและพัฒนาชายแดนภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- เกตุร วงศ์ก่อม. (2549) กลยุทธ์การนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. ดุษฎีนิพนธ์สาขาวิชาการจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เขมิกา พันธุ์วิไล. (2546) แนวโน้มการรับคนพิการเข้าทำงานในสถานประกอบการจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิรภา พลจันทร์. (2548) ปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในโรงเรียนสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- จุฑามาศ ดอนอ่อนบัว. (2552) รูปแบบการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกงานของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ภาคพายัพ เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชวณี ทองโรจน์. (2551) "การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา" ใน ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ บรรณาธิการ อาจารย์มืออาชีพ แนวคิด เครื่องมือและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. หน้า 47-54 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2550) ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด

- เต็มศักดิ์ คทวณิช. (2549). ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์,
7(1-2-3), 48-65.
- ทิพมาศ กาลิกา. (2546). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวทาง
สังคมของคนพิการ ทาง การเคลื่อนไหว.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นริชรินทร์ ชำนาญกิจ. (2551) "ผู้บริหารกับงานการศึกษาพิเศษในโรงเรียนการศึกษาขั้น
พื้นฐาน" วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. 10(10), 53-55.
- เบญจา ชลธำรณห์. (2548). **รายงานการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียน
ร่วมสู่การปฏิบัติเพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและ
เยาวชนพิการ.** กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ปกรณ สิงห์สุริยา และวิภาดา อังสุมาลิน. (2550) "การวิพากษ์แนวหลังสมัยใหม่
(Postmodern) ในทูลพลภาพ ศึกษา" วารสารวิทยาลัยราชสุดา. 2(2), 24-42.
- ประภัสสร วงษ์ศรี. (2541). **การรับรู้อัตสมรรถนะ ความภาคภูมิใจในตนเองกับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม.** วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ค้นเมื่อวันที่
18 สิงหาคม 2553 จาก <http://tdc.thailis.or.th>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2542, 19 สิงหาคม. ราชกิจจานุเบกษา
ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1-23.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550. 2550, 27 กันยายน.
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 61 ก หน้า 8-24.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. 2551, 5 กุมภาพันธ์. ราชกิจ
จานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก หน้า 1-13.
- เยาวลักษณ์ วงศ์พรหม. (2549) **ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนของนักศึกษา พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน.** วิทยานิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับ
อุดมศึกษาสำหรับ คนพิการ พ.ศ. 2552. 2552, 6 พฤศจิกายน. ราชกิจจานุเบกษา
เล่ม 126 ตอนพิเศษ 163 ง หน้า 15-16.

- วรรณ ชัยชนะรุ่งเรือง. (2551) ผลของการเตรียมความพร้อมในการฝึกภาคปฏิบัติต่อ
 ความรู้เจตคติ และ ทักษะในการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพสำหรับนักศึกษา
 พยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปี การศึกษา 2550 รายงานการวิจัย วิทยาลัย
 พยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท สระบุรี.
- วันทนี๋ บางเสน. (2551) "Why...Inclusion" วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
 10(10), 79-83.
- สุพล บุญธรรม. (2553) "รวมถ้อย ร้อยความคิด : นานาทัศนะว่าด้วยการจัดการศึกษา
 เพื่อคนพิการ" จดหมาย ข่าวการเมืองเรื่องคนพิการ. 2(17), 20-33.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2553) "การช่วยนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียน" วารสาร
 การศึกษาไทย, 7(65), 20-23.
- สุรรัตน์ ประจวบปัจฉนิก. (2551) สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคด้านการศึกษาของ
 คนพิการ. วารสารกฎหมายสุโขทัยธรรมมาธิราช, 20(2), 23-43.
- แสงโสม อมรรัตน์พงศ์. (2547) การศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินการจัดการเรียน
 การสอนสำหรับคนพิการทางการมองเห็นของสถาบันอุดมศึกษา ในภาคตะวันออก
 เฉียงเหนือ. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
 เทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). การสำรวจความพิการ พ.ศ. 2550 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.